

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hónapra ..... 2 korona

VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona
Egy hónapra ..... 3 korona

BEKÜLDETÉS:
A lapnak mindenkor küldendő a 20. sz. c. szerinti előfizetési táblázat.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, május 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Ahol muszáj szavazni.
- A jobbágy-törvény.
- Az automobilonkat megrendelték.
- Vernisszázs előtt.
- A román zsinat.
- A minorita generális Aradon.
- Hiába!
- Az agyonhalgatott beszéd.
- A vasutasok fizetésrendezése.
- Térce: Dráma. Írta: Luigi Capuana.

Ahol muszáj szavazni.

Az osztrák választások.

Arad, május 14.

A politikusok közül többen ma tanulmányutra mentek Ausztriába. Egy új világ titkaiba, hangulatába akarnak belemélyedni, amely nálunk, s eddig Ausztria előtt is ismeretlen volt. Az általános választói jog első szereplését akarják megfigyelni. Egyébkor is érdekes dolog lenne ez, de ma, ránk kettősen érdekes és tanulságos. Hiszen a legközelebbi általános képviselő-választásnak nálunk is az általános választói jog alapján kell, vagy legalább is kellene megessnie.

A tanulmányutazók egyike, az első nap impresszióiról a következő telefon-üzenetben ad számot:

Az általános választói jog ausztriai székfoglalóján az a legérdekesebb, a miről a legkevesebbet beszélnek. Aki azt hiszi, hogy az első debünek reánk nézve

is nagy jelentősége van, az erősen csalódik. Nálunk az általános választói jog reformjának legkényesebb oldala a nemzetiségi kérdés. A kormánynak, de a politikusoknak is természetes törekvése, hogy az általános választói jog a nemzetiségi kérdést döntő súlyhoz ne juttassa. Ausztriában, amint tudvalevő, felosztották a kerületeket német, cseh, morva, lengyel és egyéb kerületekre: ezekben veszekedhetnek egymással a liberálisok a keresztény szocialistákkal, ezek a szociáldemokratákkal, a radikális csehek az agráriusokkal, a lengyel slachta a demokrata lengyelrel. A nemzetiségi kérdés tehát szóba se kerül a választásokon; a nagy német párt, amelynek a nemzetiségi kérdés volt a tőkéje, szinte megsemmisül. Magyarországon az ilyen megoldás el sem képzelhető. A jószáshelyi, lugosi, meg néhány erdélyi kerületben csak akkor nem választanak román, a mikor ilyen jelölt nincsen, de azért leütnék az olyan kormányt, amelyik a jószáshelyi kerületet román kerületnek akarná kinevezni. Szinte közömbös előttünk a szociáldemokraták és a keresztény-szocialisták küzdelme. A keresztény-szocialisták ellenségei Magyarországnak, a szociáldemokraták pedig a mai magyar többségnek és a kormánynak, amelylyel az ő magyarországi elvtársaik ádáz küzdelmet folytatnak. A kiegyezésre nézve mindenestre fontos, hogy milyen többséget kap a kormány, vagy hogy minő kormányt

csinál a többség, de az bizonyos, hogy egyik se fog a kiegyezési kérdésekben Magyarország felé hajolni. A mi végül a választás titkosságát illeti: itt is kiteszik, hogy abszolút titok nincs a világon. A jól adminisztrált, kellő választási irodákkal rendelkező pártok megszámlált csapatokkal rendelkeznek, s arra is megvan a módjuk, hogy a szavazókat kellően ellenőrizzék. Becsapások és meglepetések nincsenek kizárva: aki azonban szemtanuja ily választásnak, el fogja ismerni, hogy a választási reformnak nem a titkosság adja meg a legfőbb értéket, erkölcsi tartalmát.

De ismétlem, van valami, ami fölöttebb érdekes s ami a leginkább újszerű, szokatlan a mi, lelkünknek. Ez a *Stimmzwang*, a kényszerszavazás. Az osztrák választónak kell szavaznia s a polgár köteles egyik, vagy másik párt javára billenteni a mérleget. Hát ez az új, az érdekes mi előttünk. Magyarországon a választóknak igen nagy csoportja nem él „legszentebb polgári jogával”. A paraszt, aki a politikát egyszerűen uri huncutságnak tartja; a kereskedő, akinek mindakét jelölt táborában vannak vevői s egy csoportot se akarja magára haragítani; az iparos, akinek érdekei vannak s ezért oda, ahova szavazni szeretne, nem szavazhat, ahova meg az érdekei veszélyeztetése nélkül szavazhatna, nem akar szavazni; a közhivatalnok, aki nem akar parancsszóra járó szavazógépnek látszani, de a felsőbb-

Dráma.

Írta: Luigi Capuana.

Russo-Scaro gróf halovány volt, mint a halott, egész testében remegett és villámló tekintet vetett az öreg szolgára, aki előtte állott, szintén sápadtan, fejét busan lehajtva, könyes szemmel.

— Kegyelmes uram! ... rebegte és összekulcsolta kérges kezét, mintha imádkoznék.

— Váld meg, hogy hazudtál!

A vén szolga nem hátrált, csak eltakarta barázdás arcát, melyen lassan futott végig egyik nagy, nehéz könyöcsepp a másik után.

— Szent igaz, amit mondtam. Egy lelkem van, nem akarok elkárhozni.

Keresztet vetett.

A gróf úgy érezte, hogy valami megmérhetetlen vad fájdalom járja át egész lényét. Érezte, hogy meg kell örülnie, hogy a szíve meg fog hasadni.

Giuseppe esküre emelte kezét:

— Ezzel a tulajdon két szememmel látam én jó kegyelmes uram! Valahányszor a gróf ur bement Firenzébe, meg mikor olajbogyószedés, vagy narancsszüret idején künn hált a kastélyban. Hej, megmondtam én, hogy a grófné nagyon fiatal a kegyelmes urhoz!

A gróf sirt, mint egy gyerek. Szaggatott nehéz zokogással, ahogy csak becsületos, büszke férfiak tudnak sirni megpróbáltatásuk nehéz napjaiban.

— Örültség! En vagyok a hibás ... Az ördög sugallta, hogy újra házasodjam.

Vére agra felé tódult, mintha megzavarta volna elméjét. Borzasztó boszútervek kavargtak, kergetőztek fejében. Egész megleledkezett az öreg Giuseppéről, ki egy sarokban ptyergett.

— Bocsásson meg uram! Legjobb lesz, ha elküldi valahová a fiatal ...

— A fiam! ... A fiam! — hörögte a gróf és ájuitan összeesett.

Russo Scaro gróf ötven esztendő volt, mikor elvette az alig huszeztendő csodaszép Antoinetta Di Pietrarezt.

— Ostobaságot követsz el! — mondta neki bátyja, a püspök.

— Antonietta maga a szüziesség bűbajos szimboluma. Szerény, erényes és jó.

Évvel a gróf az ügyet elintézte.

A grófné visszavonultan élt. Komoly, szinte szomorú volt. Egy óhajlás gyötörte:

— Ha gyermekük lenne ...

— De gyermek nem lett

— Különböben jobb is! — szokta mondani a gróf. Hát Giorgió nem a miénk?

A menyecske egész nap olvasott. Sokszor éjjel is. Urát nem szerette, de tisztelte és félt tőle. Néha megmozdult szíve mélyén valami édes-bus határozatlan érzés, melyet maga sem értett egészen: kielégítetlen vágy, nyugtalanság, ingerültség ...

— Tudod mi az ujság! — szólt egy este a gróf. Giorgió fiam hazajön a nevelőintézetből.

— Ugyan?

A gróf azt hívén, hogy egyetlen gyerme-

kének hazatérése sincs Antonietta kedvére, hát sietett mentegetőzni.

— Giorgió beteges. Az orvosok küldik néhány hétre haza.

— Jó.

És szórakozottan tovább olvasta verses-könyvét.

— Akkor kimegyünk a kastélyba és ott nyaralunk ez időn. Talán ellenedre van?

— Sőt.

A gróf érezte, hogy nagy kő gördül le a szívéből.

A Scaro család ősi kastélya pompás narancsliget közepén állott. Különös érzéki büns illatok fertőztek ott meg a levegőt. A távolból oda kacagó pipacsos mező fűszeres nehéz levegője összevegyült a kert krysantémumjainak, a virágzó almáinak bódító illatával.

A grófné és a fiu eleinte kissé fanyarul bántak egymással.

A nyulánk termetű, fehér bőré, hamvaszöke fiu percollán-babára emlékeztetett. Dallahos, nőies hangja rendkívül hatott a grófnőre. Ez a kedves üdeség leánykorának első érzelmeit ébresztette fel szívében. Kéjes remegés futott végig testén, szíve repesett ... Két hét múlva a mostoha anya és a mostoha fiu már tegeződtek, aminek a gróf örült a legjobban.

— Tudod, hogy amig az intézetben voltam, gyűlöltelek, mint a sántát? — mondta egyszer Giorgió narancsot hámozva.

— Miért?

— Mert azt hittem, hogy rut vagy, rossz vagy ...

ségének antipatiáját se akarja magára vonni; az örök elégedetlenek, akiknek lelkét egyik párt programja se békíti ki s végül az embereknek egy nagy csoportja, akinek az egyik jelölt személye ép annyira közömbös, mint a másoké: mind ezeknek és sok egyebeknek nagy tömege adja ki az egy millió szavazónak azt a hányadát, amely egyáltalán nem szavazott. Hiszen a mi választásainknál ez a rendes felelet a kortések kapacitálásaira: „Én nem szavazok le; ha esetleg szükség lenne rám, a végén elüzenhetek érttem”. Az ügyesebbek ilyenkor is azt csinálják, hogy lehetőleg a záróra után jönnek. A győztes pártnak rendszerint marad „tartaléka”, amelyet csak akkor használt volna fel, ha szükség lett volna rá. Ausztriában azonban nincsenek szükség esetére fentartott szavazók és nincsen tartalék. Mindenki köteles szavazni s ennek folytán köteles valamely politikai meggyőződést vállalni. Nálunk ezt sokan igen nélkülözhető valaminek tartják s amikor lehet, kerülnek, mert csak gyűlölködés, patvarkodás, izgalom jár vele.

Pedig a választási kényszer nagy erkölcsi igazságon alapul. Csak az a parlament lehet igazi népképviselő, amely a politikai joggal bíró lakosság egész összességének tényleges részvételével választotta meg. A szavazási kényszer a nép minden rétegét rászorítja, hogy az ország dolgai iránt érdeklődjék s ez tisztultabb közszellemhez vezet. Igaz, hogy a szavazással, a köteles politikálással járó kellemetlenségek még a legtökösabb választásnál se küszöbölhetők ki; de ezen az osztrák polgárnak át kell esni. Pedig ez van annyira halvérű, mint a magyar nyárspolgár, s ha lehet, szintén kerüli az izgalmakat.

Miután annyi ügyis kétségtelen, hogy Magyarországon az általános választói jogot nem fogják szigorúan az osztrák mintára megalkotni, bennünket erősen érdekelhet az a kérdés, meg lesz-e nálunk a szavazási kényszer. Az osztrák választá-

sok első impressziói után bajos arra felteni, hogy legyen-e, vagy sem. Nálunk óriási tömegek vannak még a politikailag éretlen embereknek; de az már más kérdés, hogy amikor ők nem érzik lelki szükségét annak, hogy e joggal éljenek, vajjon kényszerítsék-e őket erre? Ausztriában sincs sokkal különben. A szociáldemokraták vádolják a keresztényszociálisokat, hogy a kényszer-szavazást azért vétették a törvénybe, mert ők számíthatnak legjobban a tudatlanokra, azokra, akik eddig járatlanok voltak a politikában. Nem tudom, hogy nálunk nem nyitna-e reakciós demagógiának teret a szavazási kényszer, ha megszületnék. Hogy a választók nem örülnének neki, az kétségtelen. Jogot mindenki akar, de parancsolni, hogy e joggal éljen, senki se hagy szívesen magának.

Bizonyára korai is még erről beszélni. Az osztrák választások első napján kiragadtam ezt a mozzanatot, mint a legérdekesebbet, és a hozzánk legközelebb állót. S elgondolható, milyen érdekes a stájer majoros-gazda, aki két hét óta vallja a lelkiismeretét, hogy ő milyen párti igazában. Mert valamilyen pártinak — muszáj lennie.

TÁVIRATOK.

A marokkói zavarok.

Madrid, május 14. Mellillai jelentések szerint e hó 1-én a kabdána kabilok a szultán csapatának támogatásával Arkeman mellett megtámadták a pretendens csapatait. Két óras lövöldözés után, melynek folyamán több kabdani megszökött, a pretendens csapatai hátrálni kezdtek. A szultán csapatai az ellenséget Buareig üldözték. A veszteségeket még nem állapították meg, de kijelentették, hogy a szultán csapatai nagyszámu foglyot ejtettek zsákmányul.

A jobbágytörvény.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével ülést tartott, melyen a gazdasági cselédtörvény javaslata került tárgyalás alá. Bernáth István előadó elfogadásra ajánlotta a javaslatot, melyet Holló Lajos a koalált pártok nevében elfogadott. Ezután Mezőfi Vilmos állott fel szólásra és kibeszélte az ülést.

— Az Arad. Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 14.

Vége egy törvényjavaslat, amely bevonzza a nagyságos urakat a Házba. Egy törvényjavaslat, amelyik csupa szakértőket talál a képviselők között. Szakértelemmel szólhatnak hozzá a gazdák, mert birtokuk van; elfogulatlanul a nem gazdák, mert nincs birtokuk. Aki egyszer életében cselédet tartott, vagy cseléddel beszélt, az most mind szakértő. Szóval nagy az élénkség a folyosón. Folyanak a vitaközlések, szidják a törvényt jobbról és balról. A vége tehát az lesz, hogy el fogják fogadni. Ugy fognak szavazni, mint a karikacsapás, akár rekedtre obstruálja magát Mezőfi Vilmos, akár nem. Igaz, hogy a javaslat még Ugron Gábornak sem tetszik, de mit lehessen tenni, ha Darányi könyörög, ha Mezőssy az állását köti a javaslat-hoz és ami a fő: ha Lengyel Zoltán ellenzi a javaslatot? Nincs más hátra: meg kell szavazni.

A horvát ügyekről is szó esik a folyosón. De csak suttogva. Kellemetlen a história.

Részletes tudósításunk:

(A szimpátiikus jobbágytörvény.)

Bernáth István: A munkásügyi bizottság nevében ajánlja a javaslatot elfogadásra. Elmondja, hogy a haladó idők kedvezőtlen változása és az izgatások megromították a gazda és cseléd közt a régi jó viszonyt. Ma már elkerülhetetlen ennek a viszonynak újfent való törvényhozási rendezése. A jobbágyidőben a gazdának csak jogai voltak, de kötelességei nem. (Zaj.)

Uray Imre: Hát nem kellett neki eltartani a jobbágyát? Milyen beszéd ez?

Bernáth István: Ismerteti a cselédügyre vonatkozó külföldi törvényhozási intézkedéseket.

— Nem vagyok olyan rut, mint aminőnek elképzeltél?

— Szép vagy!

Nyíltan, gyermekek rajongással mondta ezt és tovább hámozta vörbélű narancsát. A grófné felkelt, fogta könyvét és sétálgatva tovább olvasott. Giorgió utána indult, hogy megkínálja a narancscsal.

— Nem kérek.

— De csak egy cikket!

— Azt sem.

És valami különös elérékenyüléssel nézett a fiu szeme közé.

Giorgió utját állta és elébe tartotta a cikket.

— Felezzünk!

Antonietta engedett és bjbörvörös érzéki ajkával beleharapott. Giorgió pedig megette a másik felét.

— Milyen édes!

— Hagyj olvasni... — szólt az asszony és elhalványodott.

Másnap a gróf Palermóba utazott. Az asszony és a fia egész nap rakoncátlan gyermekek módjára bujdosít játszott, kergetőzött s csengő kacagásuk felverte a nagy, komor szobák csendjét.

Sokszor kikocsiztak. Mikor hazatértek, Antonietta befészkelődött a hintó belsejébe és mohó, néma pillantással nézte Giorgiót. Olykor megrázkódott, szeme pilláia idegesen remegett, sápadt feje lehanyatlott.

Egy este a kocsiban azt mondta Giorgió: — Vasárnap tizenhét éves leszek. Már felnőtt ember.

A grófnő olyan pillantást vetett rá, mint-

ha a szavaknak Isten tudja micsoda jelentősége lenne.

— Tizenhét éves!

Vasárnap lóháton rándultak ki. Fülledt nyári nap volt. Távolból ézengés hallatszott, az ég alja biborfényben lángolt, fenn sötét fellegek tornyosultak... Vágtatva érkeztek a tar nyára. Az ispán mély hódolattal, alázatosan hajlongva fogadta őket.

— Ne induljanak el kegyelmes asszonyom! Egész éjjel szakadni fog az eső, mintha vederrel üntenék.

Az ispán kackiás felesége is megjelent az udvaron.

— Gyertyát gyújtok, megvetem az ágyat, vacsorát főzök. Friss tojásom van, zsendicém, gyümölcsöm. A világ minden kincséért sem ereszttem ki a grófnét ebbe az éjszakadásba. Hogy is ne! Mit szólna az öreg kegyelmes ur?

Giorgió nem bírta titkolni örömét.

Összekutatták az almáriumot és találtak benne két otffelejtet lepedőt. Félig komolyan, félig tréfából ágyazni kezdtek. Giorgió mindig félrerángatta a lepedőt.

Antonietta zsörtölődött:

— Te ügyetlen, te csacsi...

A vacsora pompás volt. Szemközt ültek, az asztalra könyökölve. Térdeik érintették egymást. Huzták, halasztották a lefekvést. Összevissza fecsegték minden bolondságot. Az asszony éjszotét szeme, mint a karbunkulus villogott, a ka nedves volt és forróbb, mint más kor. Halkan, szakadozottan folyt a szó. Giorgió kioldozta nyakkendőjét. Mikor felgombolta ingét, kilátszott szűzies fehér nyaka. Antonietta elkísérte szobájába és miután távoztában fel-

döntötte a régi módi nagy karosszéket, melyet Giorgió ágya mellé támasztott — odadült az ajtófélfához.

— Jó éjszakát!

— Jó éjszakát...

Künn tombolt a vihar. A házban néma csend honolt.

Az asszony vetkezni kezdett. Kibontott hollófelete hajzuhatag borította el telt alabastrom fehér vállát. Hideg, nedves homlokát végigsimította remegő ujjával... Aztán egyszerre tántorogva, mámorosan, mintha részeg volna, a másik szoba ajtajához lépett és benyitotta.

Az eső elállt. Gyönyörű éjszaka volt. A mező, a kert lázban égett, a gyönyörűség paroxismusában remegett, mint a szerető, midőn a gyönyörűség óráját várja...

*

A hatóság küldötteit és a két tanut lábujjhegyen vezették be a sötét szobába.

Giuseppe meggyújtotta a szövetnéket, melynek rőt fénye megvilágította a kárpos nyoszolyát.

— A törvény nevében!

A bűnösök egy szót sem szóltak. Az asszony mosolygott...

... Ama hajnal óta a Scaro család hat-százestendős kastélyának ablaktábláin a redőnyök le vannak zárva. A palota lakatlan. A parkot felverte a gaz. Az öreg püspök valahányszor elmegy a palota előtt, keserűen felszólt: sóhajtott:

— Ha pusztulást, gátsz és szomorúságot láttok, bizvástrámondhatjátok: asszony járt erre!

A mostani javaslat szaporítja a gazdák kötelezettségeit.

Posgay Miklós: Ez már igaz!

Bernáth István: Ezzel szemben azt reméljük, hogy a gazdákkal szemben újabb felélesztjük a cselédség ragaszkodását. (Helyeslés.) Bizonyos oldalról lelkelennek mondták benne statuált büntetések miatt a törvényjavaslatot. Ez nem áll, mert a javaslat nem megy e tekintetben túl azon a határon, melyet fel kell állítani. Nem csodálja, hogy a gazdák izgalommal néznek ez új intézkedés elé. A magyar föld terbe egyre nő s a gazda-sorsa folyton elviselhetetlenebb. (Helyeslés.) Ennél fogva megérthető, hogy a gazdák az újabb terhektől idegenkednek. Itt azonban nem szabad az ellenkező végletbe menni s túlozni a terheket. Darányi mindent megtesz a gazdák érdekében, akikkel harmónikus akar dolgozni. A gazdasági egyesületek évek óta sürgetik a javaslat benyújtását, tehát nem mondhatni, hogy a javaslatot előkészület nélkül adták be a Ház elé. Az izgatást a javaslat ellen a császári szociáldemokraták végzik s a sajtónak ugyanaz a része, mely a darabont kormányt szolgálta. Ezek a támadások teszik szimpatikusá előtte a javaslatot.

(A szociálista izgatás.)

Horváth József (vázsonyi): Mezőfit kellene deresre huzni!

Bernáth István: A szociáldemokraták eljárását jellemzi, hogy bár számtalan népgyűlésen hoztak a javaslat ellen határozatokat, ezekről egyetlen esetben sem tudósították a Házat. A szociáldemokrata programból kivesszék már az igazság ereje. A magyar szociálisták agrárprogramja három sorban összefoglalható. Követelik a kötött birtokok felosztását s ezeknek bérbeadását munkásszövetkezeteknek. Ezt a szociáldemokraták egyáltalán megcsinálni nem tudják, mert még soha pozitív alkotást nem produkáltak. A szociáldemokrácia a kritikánál tovább menni nem bír. Ha a magyar földre bekebelezett terheket tisztességesen konvertálni tudjuk, ebből 40 millió korona jut a gazdáknak és a nemzetnek. A mostani javaslat után ez volna a földművelési kormány legsürgősebb teendője. Ajánlja a javaslatot elfogadásra, mert ezzel az általános nemzeti érdekeket szolgálják. (Általános helyeslés.)

(A koalíció szónoka.)

Holló Lajos: A koalíció pártjával nevében elfogadják a javaslatot, mert most már nem zárkozhatunk el az elől a törekvés elől, hogy az alacsonyabb sorsú emberek megélhetési körülményeit javítani kell s számolni kell azzal a veszedelemmel, hogy a cselédség egyre jobban elhidegül a gazdák iránt.

Egy hang a baloldalon: A fizetett ellenség ellen kell védekeznünk!

Holló Lajos: A kivándorlást is apaszthatja ez a javaslat. A miniszternek kötelessége a szociális bajok ellen, ha lehet humanus módon, ha nem megy, ellenakcióval eljárni. A gazdaságsadalmat éppen úgy kell védeni, mint a munkásokat. Javasolja, hogy a képviselőház általánosságban fogadja most el a javaslatot, a részletek tárgyalását pedig halaszssa pünkösdtől való időre. (Helyeslés.)

(Kellemtelen kérdés.)

Mezőfi Vilmos: A javaslat ellen hazafias kötelességnek tartja küzdeni. Az előadó a szociáldemokratákat császáriaknak nevezi. Ezt ő visszautasítja, mert ő és pártja hazafiaknak tartják magukat. A polgári társadalom mindent elkövet a munkások javára. Csak a sok száz egyesületet említi itt, melyek a munkások értelmi színvonala emelésére hivatják. Apponyi évtizedeken át kritizált s nem vitte előre a nemzet ügyét. Hogy a szociáldemokraták Németországban huszonöt mandátumot vesztek, ez csak helyi okokra vezethető vissza. (Nagy zaj és ellentmondások.)

Elnök: Kérem, tessék csöndben meghallgatni a szónokot.

Egy hang: De nem lehet!

Elnök: A házszabályok ezt így rendelik!

Fábry Károly: Itt is izgat!

Mezőfi Vilmos: Az előadó szerint a szociáldemokrata programból kivesszék már az igaz-

ság ereje s azt az idők ronggyá tépték. Hát tisztelttel kérde, mi lett a függetlenségi párt programjából az egy éves uralom alatt? (Nagy zaj.)

Thaly Ferenc: Ez átmeneti állapot!

Szemere Huba: Mi nem 48-as, de koalíció programmal lettünk megválasztva! (Nagy zaj.)

(Arra várhat!)

Elnök: Kérek csöndet, különben névszerint fogom rendreutasítani a képviselő urakat!

Lengyel Zoltán: Akkor fognak ám csak sokan közbeszólni!

Elnök: Rendreutasítja Lengyelt.

Mezőfi Vilmos: Ennél a javaslatnál reakciósabb, sötétebb tendenciájú még nem volt a parlament előtt. (Nagy zaj.) Csak a nagyiparosok egyesülete, az Omge követelte ezt a javaslatot, mely a cselédség jobb megélhetésére irányuló vágya megfélemezését célozza. Ezt a törvényt joggal nevezik rabszolga-törvénynek. (Nagy zaj.) A gazdák a munkabér emelkedését — ennek ő különben nem tud eléggé örülni — nem a munkások megfogadásának, hanem az izgatásoknak tulajdonítják. Pedig éppen a kormányok s a törvényhozás intézkedései tömörítik össze a munkásokat, akik nem fognak semmiféle erőszaknak és felfurakodásnak engedni a jövőben sem. Ennél a javaslatnál sokkal sürgősebb az általános titkos választói jog.

Uray Imre: Arra várhat!

Mezőfi Vilmos: Ő meg van győződve arról, hogy az általános választói jogot minél előbb mégis kieroszakolja a népkarant.

Förster Ottó: A jövő század regénye! (Derűtség.)

Mezőfi Vilmos: A cselédtörvénynél a fokozatos földadó életbeléptetése a fontosabb.

Az elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy maradjon a tárgynál.

(Nagy zaj.)

Mezőfi Vilmos: Megigérték a fokozatos földadót is, legalább is a képviselők, választói előtt és ez sokkal fontosabb lett volna, mint ez az elégedetlenséget szülő törvény. Hivatkozik Andrássy Gyulára, aki maga mondta, hogy ez a parlament osztályparlament. Van-e joga ennek a parlamentnek a cselédekről határozni, mikor küszöbön áll az általános választói jog parlamentje? Gyanusnak tartja ezt az egész sürgősséget, amely arra vall, hogy a hatalmas Omge fél az általános választói jog parlamentjétől.

Kifejti, hogy a cselédek teljesen jogtalanok, sem az országgyűlési, sem a megyei, sem a községi választásokon nem szavazhatnak, noha adót ép úgy fizetnek, mint a gazdák. (Nagy zaj. Közbeszólások: szervezeti adót fizetnek.) A cselédek mindaddig nincsenek szervezve. Ettől a javaslatától várjuk, hogy megnyitja nekünk a majorokat. (Nagy zaj.)

Elnök a szónok kérelmére öt perc szünetet ad.

Szünet után

Mezőfi Vilmos folytatja a felszólalását. Részletesen fejtegeti a törvényjavaslatot, amelynek intézkedéseit a cselédek szempontjából sérelmesnek tartja.

(Hiába!)

Mezőfi ezután részletesen ismertette a törvényjavaslatot. Az a véleménye, hogy a cselédtörvény megalkotása nem időszerű. Több életbevágó törvény megalkotását ígérték, amelyeknek megalkotása késik. Így az általános titkos községenkénti választói jogot megalkotó törvény, amely után milliók hiába epednek.

Uray Imre: Bizony hiába! Nem kell a választói jog a pártnak. Nem lesz az meg soha.

Mezőfi Vilmos: Az általános választói jog törvénybe iktatásán kívül követeli a progresszív adórendszert, a fokozatos földadót. Ez a parlament, amelyre Andrássy Gyula belügyminiszter is azt mondta, hogy osztályparlament, nincs jogosítva ennek a javaslatnak a letárgyalására. Egyedül az általános választói jog alapján összeülő parlament a cselédek és munkások képviselőivel hozhatja meg a napirenden levő törvényjavaslatot. Kéri a minisztert, hogy vonja vissza a javaslatot, amely nem kell sem a cselédeknek, akiket jogaiktól rabol meg, sem a kisgazdáknak, akikre elviselhetetlen terheket ró. Nem fogadja el a javaslatot.

Ezzel az ülés véget ért.

Az automobiloikat megrendelték.

A város föltételei.

Rendkívüli tanácsülés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

A város e havi közgyűlése tudvalevőleg megbizta a tanácsot, hogy a belügyminiszter jóváhagyó leirata alapján a város számára rendelje meg a nyolc automobil-omnibuszt a párisi Westinghouse-cégtől. A városi tanács Varjassy Lajos polgármester elnöklété alatt ma délelőtt rendkívüli ülést tartott, amelyen megállapította az automobiloikat megrendelési feltételeit. A tanács mai ülésén hozott határozatával bejelentette a kapitányi hivatalnak, mint elsőfoku iparhatóságnak, hogy a törvényhatósági bizottságnak határozatában foglalt felhatalmazásnál fogva Aradváros közönsége a város egész területén rendes járatu, időhöz kötött személyszállító, azaz automobil-omnibusz ipart szándékozik üzni. A tanács a művezetése további intézkedésig Virágh Lajos városi főmérnököt bizta meg.

A megrendelési feltételeket a tanács az alábbi levélben küldte el a Westinghouse-cégnek:

A Societé Anonyme Westinghouse tek. Igazgatóságának, Páris.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága előző határozatainak a m. kir. belügyminiszterium által történt jóváhagyása folytán f. évi május hó 8-án tartott közgyűléséből hozott, csak birtokon kívül megfélebbezhető határozatával felhatalmazást nyertünk, hogy e határozat erejénél fogva 8 darab automobil-omnibuszt megrendeljünk. Ezen felhatalmazásnál fogva megrendelünk önöknél 8 darab automobil-omnibuszt a következő feltételek mellett:

1. Egy automobil omnibuszért fizetünk önöknek, az aradi állomásra szállítva, átvétel után 24650 koronát; ezen árban a kocsiszerkezet benne foglalva nincsen. 2. Mind a 8 automobil-omnibusz jelen megrendelésünk kézhez vételétől számítandó 6 hónap alatt, lehetőleg ennél rövidebb idő alatt is leszállítandó. 3. Egy-egy automobil-omnibusznak 24 közönséges üléssel kell bírnia s legalább 27 lóerősnek kell lennie. 4. A kocsi hűtésének teljes megterhelhetőség és 18 km. sebesség mellett, megfelelőnek kell lennie. 5. A benzin-fogyasztás 715 fajsúlyu benzin mellett, lóerőnként és óránként 450 grammnál több nem lehet. 6. A gépnek előre legalább háromféle, hátra egyféle sebességre alkalmas áttétellel kell bírnia. 7. Az első kerék talpa egy, a hátulsók 2 tömör gummikarikával látandók el. 8. A hajtótengelyek és szelepek, továbbá a sebességet áttevő fogaskerekek 25% króm-nikkel acélból készitendők, amely anyag szilárdságának négyzet milliméterenként legalább 80 klgr. kell hogy legyen. 9. Szállító cég minden gépalkatrészért egy évi jótállást vállal s köteles az ezen idő alatt előforduló minden azon hiányokat, melyek az anyag vagy a munka rosszaságából keletkeztek, díjtalanul és haladéknélkül pótolni. 10. A gyújtás elektró-magnetikus legyen. 11. A város közönsége föntartja magának a jogot, hogy a gépeket munka közben megszemlélhesse; szállító cég köteles Arad sz. kir. város közönségét a szerelés megkezdésének időpontjáról idejekorán értesíteni. 12. Szállító cég köteles az automobil-omnibuszok megindítására a város költségére egy megbízható szakértőt Aradra küldeni és a város által kiküldendő két gépész a gépek szerkezetének alapos megismerésére és kezelésére kitanítani. 13. Köteles szállító cég lehetőleg rövid időn belül egy oly részlettervet és leírást Arad sz. kir. városnak beküldeni, melynek alapján a kocsiszerkezet (carrosseria) megrendelhető legyen.

Felhívjuk a Societé Anonyme Westinghouse párisi cégnek Igazgatóságát, miszerint ezen megrendelésnek átvételét elismerni és egyben kijelenteni sziveskedjék, hogy az általunk közölt feltételeket elfogadja.

Vernisszázs előtt.

A rendezés munkája. — Az aradi művészek kollekciója. — A megnyitás. — Sétahangversenyek. — A tagok kedvezményei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

Az iparosház termeiben lázasan folyik az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat tavaszi tárlatának rendezése. Most, mikor a hatalmas állványokra már akasztgatják a szebbnél-szebb képeket, arányainak teljességében bontakozik ki a kiállítás, amelynél szebbet az aradi közönségnek eddig nem volt alkalma látni. A Nemzeti Szalon kiállításai meg sem közelítették a most kiállításra kerülő anyagot, amely olyan, aminő a budapesti tárlatokra is csak ritkán kerül.

Hatalmas, három-négy méteres vásznak, amelyek az ország legismertebb festőinek ecsetje alul kerültek ki, a modern irányzat színeiben és vonalakban tobzódó képviselőinek művei egyforma bőséggel akadnak a tárlaton. Ott egy misztikus hangulatu Mednyánszky kép, itt Ballónak egy mesteri portréja, Pataky László kuruc képei, Poll és Szenes finom pasztelljei, Révész Imre hatalmas festménye, Káciány, Margittay, Fényes Adolf sajátos modoru képei és a jónál jobb nevek kápráztatják el a laikust és műértőt egyaránt. Egész sor szobormű egészíti ki a tárlatot, melyen az aradi festőgárda is szépen kirukkol. Tényként megállapítható már most, hogy pünkösdi vasárnapján, amikor a kiállítás megnyílik, Aradnak olyan művész eseményben lesz része, amely nagyarányu kulturális haladásról tesz tanúságot s amely méltán dicséri az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulatot s annak agilis vezetőségét. Noha a tárlat rendezése óriási költségbe és még nagyobb fáradtságba kerül, a társulat bizik abban, hogy az aradi közönség áldozatkészsége és kulturális fejlettsége ugy anyagilag, mint erkölcsileg rekompenzálni fogja a társulatot. Annyi máris előrelátható, hogy az, aki Arad intelligenciájához számítja magát, nem maradhathat el erről a tárlatról.

A megnyitást, miután Károlyi Gyula gróf főispánt, a társulat diszelnökét hivatalos teendői gátolják abban, hogy Aradon legyen, Arad város polgármestere vállalta magára. A megnyitásra már szétkülölték az izléses meghívókat. A vernisszázs napján egy korona lesz a belépő díj; a társulat tagjai azonban sem ekkor, sem a sétahangversenyeken nem fizetnek, mivel a tagsági jegy ingyenes belépésre jogosít. Akik bármily okból eddig nem váltották ki tagsági jegyüket, azok a pénztárnál az egész kiállítás tartama alatt átvehetik azokat.

Tervszerint a kiállítás tartama alatt egyik hírneves fővárosi műkritikus előadást fog tartani a modern művészi irányokról. A rendezőség ezenkívül is több meglepetésszerű ötlettel fogja a tárlatot látogatottabbá tenni. A sétahangversenyeket — eddigi tervek szerint, — hetenkint egyszer, esütörtökön tartják meg.

SPORT.

+ Aradi tornászok a pécsi tornaünnepélyen. A május hó 19. és 20-án Pécsen tartandó tornaünnepélyben résztvevő tornászokat fölkérem, hogy a holnap, szerdán este 6 órakor tartandó összpórára a liceumi tornacsarnokban pontosan jelenjenek meg. Különösen a „Toldi” vándordíj győztes mintacsapatában résztvevő tornászársakat kérem, hogy eljőjenek, mert a Budapesten bemutatott és nagy tetszésben részesült gyakorlatokat — az országos tornászövetség egyenes kivánságára — a pécsi tornaünnepélyen is programon kívül be fogjuk mutatni. Nagy Sándor titkár művezető.

+ Versenydíjak kiosztása a liceumban. A „Budapesti (Budai) Tornaegylet,” „Toldi” vándordíjat megnyerő csapat tagjait felkéri a tornaegylet elnöksége, hogy a nagy ezüst érme ünnepélyes kiosztása céljából szerdán este 6 órakor a liceumi tornacsarnokban pontosan megjelenjenek. A „Toldi” vándordíj győztesének tiszteletére szerdán este 8 órakor Kánya Géza városi sörcsarnokában társas vacsora lesz. Értékelés étlap szerint.

Az agyonhallgatott beszéd.

Koalíciós képviselők a cselédtörvény ellen.

A kiscgazda ne kaszinózzon.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 14.

Még a Polónyi-botrány idején azt a legalább is különös szokást honosították meg a függetlenségi pártban, hogy az értekezletekről kiadott hivatalos kommunikéban nem mondják el hiven az ott elhangzott beszédeket, hanem erősen megfésülve, minden kellemetlen dolog kihagyásával hozzák nyilvánosságra a történeteket. A tegnapi együttes koalíciós értekezleten rendkívül hevesen elleneztek a gazdasági cselédek „jogviszonyai”-t szabályozó törvényjavaslatot, a félhivatalos kommuniké azonban mélységesen hallgat azokról a súlyos igazságokról, amiket a javaslat ellen felvonultattak.

A javaslat egyik ellenzőjének beszédje ma azután teljes szövegében a nyilvánosságra került, amiről az alábbi távirati tudósítás számol be:

A koalíciós pártok tegnapi ülésének nyomán ma nagy élénkség volt a képviselőházban. Sokan arról beszéltek, hogy rendszerré vált az üléseknek félhivatalos kommunikéban való hazug elferdítése. A tegnapi értekezleten például Horváth József (marosújvári) felszólalását nem tették közre, pedig a képviselő érdekes dolgokat mondott. Így többek között a következőket:

— Az ország, amióta a koalíció átvette a kormányt, egyre várja, hogy a koalíció megvalósítsa programját. De a kormány semmit sem váltott be, ellenben minduntalan újabb bizonyítékát adja annak, hogy *oly törvényjavaslatokat alkot, amelyek egyenesen hárosak.* Ilyen a gazdasági cselédekről szóló törvényjavaslat is, amit legjobban bizonyít, hogy amióta nyilvánosságra került, a szociálistáknak a leghálásabb témát nyújtja az izgatásra. Viszont a kiscgazdákat is a parlamenti többség ellenségévé tette, mert csak a nagybirtokosok érdekeit szolgálja. Darányi Ignác egyszerűen meghagyta az 1876. cselédtörvény 22 szakaszát és hozzátett 52 még rosszabb és szigorubb szakaszt. A miniszter egyáltalán nem javított a cselédség helyzetén. Helytelen, hogy a kormány mindig *fait accompli* elé állítja a parlamentet. A miniszterek nem tájékoznak a pártok hangulatáról, mert ha tájékoznának, tudnák, hogy a *törvényjavaslat nem kell.* Legjobb volna a javaslatot a képviselőház közgazgatási bizottságához küldeni, ahol szépen elalhatnak.

Giesswein Sándor is hozzájárult Horváth felszólalásához. De ekkor fölállott Darányi és szinte könyörögve kérte a törvényjavaslat megszavazását. Mezőssy Béla pedig indulatosan föl pattant és államtitkári állását kötötte a megszavazáshoz. Csak ilyen eszközökkel lehetett a jelenlevőket kapacitálni, hogy a törvényjavaslatot az általános tárgyalás alapjául elfogadják.

A képviselők egy csoportja előtt ma Wekerle Sándor miniszterelnök a következőket mondta:

— Darányi törvénye nem rossz, de a magyar gazdálkodási rendszer rossz. Nem lehet az, hogy a magyar kiscgazda kaszinói életet éljen. Okszerű gazdálkodás mellett semmi baj nem volna.

Az osztrák választások.

— Egy jelölt sóhaja. —

Hubalek Károly képviselőjelölt (akit Troppauban megtámadtak és súlyosan megsebesítettek, felsóhajt):

— Die Wahl thut weh!

A román zsinat.

Személyi ügyek.

Rendetlen elszámolások.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

A görög keleti román egyházmegyei zsinat mai, harmadik napján főleg személyi kérdésekkel foglalkoztak. A zsinatnak ez a része meglehetősen simán folyt le s az egyes parochiák betöltésére vonatkozólag körülbelül egyöntetű és gyors megállapodások történtek. Nagyobb emóciót csak a rendetlenül elszámoló egyházi jellegű bizottságok keltettek, melyek ellen éles szavak hangzottak el a zsinaton, amely végül határozatot hozott az elszámolások benyújtásának határidejére vonatkozólag.

A zsinat lefolyásáról a következőket jelenthetjük.

A zsinatot a szeminárium disztermében délelőtt 10 órakor Pap I. János püspök nyitotta meg. Az előadói tisztelet *Opredán* Nesztor dr. nagyszentmiklósi ügyvéd és *Roxin* Miklós tenkei esperes töltötték be. A délelőtt folyamán kizárólag az üresedésben levő parochiák betöltésére vonatkozólag folytak a tanácskozások. Ezzel a tárggyal körülbelül délig végeztek, mikor a püspök berekesztette a zsinatot, s a tárgyalást délutánra halasztotta.

A folytatólagos tárgyalást délután 4 órakor Pap I. János püspök nyitotta meg. Tekintettel az érdekesebb tárgyra, a délutáni ülésre az egyházmegyei zsinat tagjai közül jóval többen jelentek meg, mint délelőtt. Arról volt ugyanis szó, hogy három komité rendetlenül küldi be évi elszámolásait. A hódos-bodrogi kolostor, a belényesi internátus és a nagyváradi Sigrea-féle alapítvány bizottságai ezek, amelyek többszöri felszólítás dacára sem adják be elég korán a számadásokat.

E tárgynál élénk vita fejlődött ki. Felszólaltak *Ciorogariu* R. Román protosincellus, szemináriumi igazgató, *Raicu* Sebők, *Oncu* Miklós, *Ispravnik* Szever dr. és *Goldis* Vazul, akik kivétel nélkül követelték, hogy a zsinat határozatilag intézkedjék a késedelmes bizottságokkal szemben. Végül a zsinat utasította őket, hogy a jövőben legkésőbb márciusig az elszámolásokat okvetlenül terjesszék be.

Az elnöklő püspök a zsinatot este 6 óra után holnapra halasztotta. A holnapi zsinat igen érdekesnek ígérkezik. Ekkor fogják ugyanis tárgyalni azokat az intézkedéseket, amelyeket a szinódusnak az egyházmegye iskolái dolgában tennie kell, ha az Apponyi-féle törvényjavaslat törvényerőre emelkedik.

A vasutasok fizetésrendezése.

A javaslatok kielégítők.

Sztankovits nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

Hosszas halogatás után a képviselőház elé került két törvényjavaslat, az államvasuti alkalmazottak fizetésrendezéséről és szolgálati rendtartásáról. Amitől a vasutasok nem minden ok nélkül félttek, az szerencsére nem következett be. A javaslatokban a kereskedelmi kormány nem fél munkát végzett, amelynek következtében tovább lappangott volna az elégtelenség, hanem az állam anyagi erejéhez mérten, kielégítő mérvben emelte a vasutasok javadalmazását. A fizetés fölemelése mellett teljesen megfelelő az egyes rangosztályokban és fizetési fokozatokban eltöltendő várakozási évek is, amelyekről nemrég az híresztelték, hogy egyik másik nagy tisztviselő csoportnál a jelenleginél hosszabb időben fogják megállapítani.

De nemcsak a fizetésrendezési javaslatnak, hanem a szolgálati pragmatikának rendelkezéseit is általában kielégítőnek tartják. A rendtartásnak van ugyan néhány szakasza, amely erősen érinti, sőt korlátozza az egyéni szabadságot, ezekre a szabályokra azonban azt mondják a vasutasok, hogy a gyakorlatban elvesztik a papiroson kirívó élüket és megfelelő alkalmazással egyáltalán nem lesznek rossz hatással a kötelességtudó, lelkiismeretes személyzetre.

Az Aradi Közlöny egyik munkatársa ma kérdést intézett az aradi vasutasoknak néhány vezető férfiához, hogy miként vélekednek a javaslatokról és milyen hatást tettek ezek a máv. alkalmazottakra?

A kérdezettek teljesen egybehangzóan a főntebb véleményét nyilvánították a fizetésrendezési javaslatról, amelynek főhibájával csak azt hozták föl, hogy *nincs visszaható ereje 1907. január elsejétől*, hanem csak kihirdetése napján, a törvénytárban való közzétételétől számított tizenötödik napon tehát a leggyorsabb megszavazás esetén is csak körülbelül *junius 15-én* lép hatályba.

A szakférfiak hivatott véleményei közül ide iktatjuk Sztankovits Miklósnak, a máv. aradi üzletvezetőjének alábbi nyilatkozatát, amely ezúttal nemcsak egyéni nézetét, hanem az aradi vasutasok általános fölfogását tükrözteti vissza.

— A kereskedelmi kormány által beterjesztett törvényjavaslatok, — mondotta az üzletvezető, — megnyugvást keltettek a régen várakozó vasutasok körében. A fizetésrendezési javaslat helyesen tetőzi be az illetmények szabályozásának művét, amelyet Hieronymi Károly 1904-ben csak ideiglenesen és hat és egy negyed millió koronával rendezett. Az új javaslat tizenötödiktől milliószöveggel kevéssel mögötte marad ugyan azoknak a tervezeteknek, amiket a vasutas szövetség és a vasuti és hajózási klub kidolgoztak, de így is oly sok jogos igényt elégít ki, hogy panaszra vagy méltatlankodásra nincsen ok. A fizetési többletek, a várakozási idők, az automatikus és soron kívüli előléptetési rendelkezések, a napidijaknak akként való megállapítása, hogy minden megkezdett nap teljes napnak vétetik, a lakberek fölemelése a javaslatban kielégítő módon oldották meg.

A szolgálati rendtartásnak törvénybe iktatása már egymagában is nagy eredmény, mert

most már nem miniszteri rendeletnek kénye-kedve, hanem törvény szabályozza a vasutas jogait és kötelességeit. Igaz, hogy van a pragmatikában egynéhány szigorú intézkedés is, például a sztrájk és a passzív rezisztencia ellen. De ezt nem is akarják a vasutasok és így az effélék elleni rendelkezés nem érinti a kart. Hogy a vasutas nem korteskedhetik, azt époly kevéssé veheti zokon, amint a bírák nem veszik. Mi különben sen érünk rá politikai kortesszolgálatokat végezni, mert a vasuti szolgálat sokkal inkább leköti az embert, sem hogy alkotmányos jogának gyakorlása mellett agitációs munkásságot is kifejtessen.

Hiába!

*

Mezőfi Vilmos: Milliók sóvárognak az általános választójogért!

Nagy Imre: Hiába sóvárognak, nem lesz az meg soha! A párt nem akarja!

*

Végre hallunk nyílt szót is. Nyílt szót, szemforgatás nélkül, bizonyosságát annak, hogy Magyarországon most a retrográd irányzat kezd uralkodni.

Főlöszleg ezen felháborodni. Régi elmélet, már Bodnár Zsigmond hullámelmélete előtt is ismert tény az, hogy a gazdasági életben, a politikai életben, az anyagiban, a szellemben egyaránt következetesen követik egymást a legellentétebb korszakok. Az elnyomatást nem a szabadság, hanem a szabadság váltotta fel a francia forradalom idején. Bukott nőket állítottak az oltárra és sárba rugták, amit még tegnap megimádtak. A liberális korszakot a klerikális váltja fel. A nap világsága és az éjszaka sötétsége törvényszerűleg következnek egymásra. Nálunk most a nappal volna soron. És íme, emberek állanak utjába, akik meg akarják akadályozni a napkeltét. A törvény azért törvény marad, a nap azért mégis fölkel. És akik befüggönyözik az ablakokat, átláthatatlan függönyöket eresztenek le, hogy meghosszabbítsák maguknak az éjszakát: azok is kénytelenek érezni a nap melegét, a tüzet amely áldást hoz, de amely gyújtani is tud.

A sötétség barátaiban még megbecsülni való, ha nyíltan színt vallanak. Ritkaság ez manap. Talleyrand óta megtanulták az emberek, hogy a szavak a gondolatok elpalástolására valók. Ma már az éj-imádók is tudják, hogy lehet a sötétség szeretetét így is kifejezni:

— Imádom a negatív fényt!

És a ma politikusai bőven élnek Talleyrand tanításaival. Amikor reakciót akarnak, a szabadelvűség himnuszát zengik. Jól esik ilyenkor a kemény, a nyílt szó, a nyilvános hadüzenet, amely tulteszi magát a sima diplomaták veszedelmet rejtő mosolygásain s amely leplezetlen dühvel ront annak, ami iránt ellenséges érzelmekkel viseltetik.

Hiába! A párt nem akarja! A párt, amely harmadfélszáz emberből áll, nem akarja azt, ami után milliók epadnek. És a párt megbízásából Uray Imre hadat üzen a millióknak. Ez már beszéd, érthető és világos beszéd. Ha komikus is, ha az ember nevetőizmái összerándulnak is hallatára, de mégis beszéd. Igaz, hogy a hadüzenettel szemben ott áll a király akarata, a kormány kötelezettsége, a nemzet nagyobbik részének felvilágosultsága és ul-

tima rációknak a munkások politikai tömegsztrájkja, amelyet a szociáldemokrata párt végső fegyverül tartogat s amelynek előkészületei a legnagyobb csendben folynak. De a párt mégsem akarja és punktum. Legyen harc, elkeseredett, végtetekig menő harc, olyan, aminő a katonai kérdések miatt folyt. De pszt! A katonai kérdésekről ne beszéljünk!

Azt mondják, hogy, ha a hegy nem megy Mohamedhez, Mohamed megy a hegyhez. De hogyha egyszer a hegy indul meg, akkor célszerű a profétáknak vigyázniok. Még agyon találja nyomni őket. És amikor a párt, meg az embermilliók állnak szemben, akkor akarhat, vagy nem akarhat a párt. Habár fölül a gálya s alant a hab dagálya: azért a víz az ur!

A felsőbb leányiskola ügye.

Maradnak a régi tanerők.

A reálisok áthelyezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

A múlt havi közgyűlés tudvalevőleg egyhangu lelkesedéssel vette tudomásul Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek a város közönségéhez intézett leiratát, amelyben a miniszter tudatta a várost, hogy méltányolva a tanügy iránt mindenkor teljesített áldozatkészségét, a közoktatásügyi kormány maga fogja az Aradon létesítendő felsőbb leányiskolát felépíteni és fenntartani. A törvényhatósági bizottság kimondotta, hogy szeptemberben átveszi a magánjellegű felsőbb leányiskolát és ezt adja át az építkezések befejeztéig az iskola céljaira. A közgyűlés elhatározta végül, hogy feliratot intéz a kultuszminiszterhez és megkéri, hogy a tanerők kinevezésénél legyen tekintettel a magánjellegű iskolának jelenleg működő tanerőire.

Mint fővárosi tudósítónk jelenti, Müller Károly országgyűlési képviselő, aki a város érdekében való sikeres fáradozásával már eddig is hervadhatatlan érdemeke: szerzett, most megvizsgálta a kultuszminiszteriumban a felsőbb leányiskola ügyét. Müller Károly tolmácsolta a város óhaját a tanári kar kinevezésére vonatkozólag. A miniszter kijelentette, hogy a város felterjesztését, amennyire lehet, méltányolni fogja és a kinevezendő tanerőket a jelenlegi intézet tanári karából fogja választani, mert nem akar más intézetből tanárokat áthelyezni a felsőbb leányiskolához.

A képviselő még azt az információt nyerte, hogy a kormány az internátust ugyanabban a formában, amint most van, az átmeneti egy évre fentartja. Az építkezésekre vonatkozólag a miniszter a város tervét fogadja el és a nyílt pályázat kiírását mellőzi, részben azért, mert költséges, részben azért, mert hosszadalmas.

A felsőbb leányiskolára vonatkozó iratokat a város már felküldötte, de még nincsenek a kultuszminiszteriumban s így sürgős leiratot intéztek a városhoz, tudassa, hogy az iratokat hova küldötte.

Müller Károly még a főreálisok ügyében is eljárta a kultuszminiszteriumban. Apponyi Albert gróf ugyanis, amikor a tanítókonviktus felavató ünnepélyén Aradon volt és az aradi tanintézeteket meglátogatta, kijelentette, hogy a főreálisok külön épületet fog kapni és a liceumban eddig fizetett 18 ezer korona évi bért a város részére átutalja az építendő főreálisok amortizációs költségeire.

A képviselő arra kérte a kultuszminisztert, hogy az évi 18 ezer koronát *emelje fel 24 ezer koronára*, mert ebben az esetben sokkal különb helyiségeket kap az állam. A kultuszminiszter kilátásba helyezte, hogy a képviselő kérését méltányolja és az összeget ősszel felveszi a jövő évi költségvetésbe.

Grammofonok alkonya.

Kihallgatás a városházán.

Arad, május 14

Krammer Ignác ur olyanokban utazik, amelyek beszélnek, énekelnek és füttyülnek. Szóval grammofonokban, Krammer Ignác urra pedig olyanok utaztak, akik nemrégén kaptak egyenruhaviselési jogot a várostól és ennek folytán maig is polgári ruhában járnak. Szóval rendőrúsztek. Így történt, hogy Krammer Ignác ur ma éppen énekelgetett magának Fedák Sarival, mikor megnyílt az ajtó és egy titkos rendőr lépett be rajta.

— A törvény nevében! Tessék engem követni!

— Inkább megkövetem! — vetette ellen Krammer ur.

A detektív azonban szó nélkül a háza alá nyúlt a derék férfiának és úgy őt, mint a grammofont bekísértte a városházára. Itt Sarlot Domokos vette kezelés alá az utazót.

— Mi a neve?

Az utazó rátett egy lemezt a grammofonra, mire a gép így válaszolt:

— A nevem is hej, parasztos, de én nem szegyenlem!

— Neve: Parasztos Mór, — írta be a főkapitány. Hol született?

— Rózsabokorban jöttem a világra! — válaszolt a grammofon.

— Születési helye: Rózsabokor község, — írta a főkapitány. Mikor született?

— Hajnalbahahaha...

— Ne nevéssen! Mi a vallása?

— Az orráról is látható, hogy ő szegény zsidó! — felelte a grammofon a Drócostótból.

— Tehát izraelita. Vagyonos?

— Ha benyulok a kis lajzim zsebébe, jaj de kevés tíz forintos van benne!

— Illetőségi helye?

— A Maxim, az tanyám, ott élek igazán...

— Nős?

— Száz szeretóm is volt nekem!

— Tehát nős. Ha nőtlén volna, akkor most is lehetne száz. Mi a foglalkozása?

— Amig utaztam, sosem haboztam!

— Tehát utazó és nem borbély. Tudja, hogy miért állítottuk elő?

— Nem szoktam én lovat lopni, isten, ember látja!

— Tényleg nem azért, hanem mert megrendeléseket gyűjtött. Vegye tudomásul, hogy jogtalan megrendelések gyűjtéséért elitélem negyven korona pénzbüntetésre és külön, két napi elzárásra. Tudomásul veszi?

Krammer ur egyszerre félbehagyta a grammofonkezelést és megrendülve kiáltott:

— Kérem, én megrendeléseket gyűjtök és nem megrendüléseket! Felebbezek!

— Helyes. Hanem a grammofont addig is elkobozom.

A derék vigéc kétségbeesve tiltakozott az ilyenmü merényletek ellen. Hivatkozott arra, hogy ő a kulturát terjeszti. Végül pedig csak azért könyörgött, hogy egy hattudalt énekeltehesen a beszélőgéppel, de ezt is megtagadták. Krammer ur végleg elkeseredve távozott a városházáról, miközben így fakadt ki:

— Es ezt nevezik szólásszabadságnak!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Alvajáró. Az olasz gyermekopera vendégjátéka.

Csütörtök: Carmen. Az olasz gyermekopera vendégjátéka.

Pentek: Mari, az ezred leánya. Az olasz gyermekopera vendégjátéka.

Szombat: Don Juan. Az olasz gyermekopera vendégjátéka.

A szevillai borbély.

— Az olasz gyermekopera vendégjátéka. —

Aradon ma elsőrangú színházi esemény volt. A szevillai borbélyt adták úgy, ahogy ezt Rossini megírta. Ez magában véve eseményszámra megy és érdemes a feljegyzésre, a továbbiakban a fenomenális olasz gyermekopera társulat szenzációs sikeréről számolunk be.

Guerra tanár ötven apró gyerekkel operatársulatot szervez. Megtanítja őket beszélni, játszani és énekelni és világszerte körutrá megy, hogy a halhatatlan olasz zeneköltők műveit gyermekajkak üde interpretálásában még jobban bevésse a művelt nemzetek emlékezetébe. Ez a gyermek trupp nem bizzar érdekességű kísérletezés, ezek a gyermekek tudással és hanggal énekelnek és művésziesen játszanak. Az aradi színpadon aligha láttak még olyan Figarót, mint a csöppnyi kis *Bottari*. Csupa temperamentum ez az alig 12 éves gyerek, játéka egyszerűen frappirozza az embert, csupa ötlet, szín és elevenség minden mozdulatában. Kapott is annyi tapsot, éljenzést, mint *Treville* óta senki.

A kis Bottarit dicsérve, nem mondtunk többet, mint amilyen dicséretet vérbeli művész istenadta művészetével méltán kiérdemelt. Ugyanezt a mértéket alkalmazhatjuk a többi szereplőre is. Rosinát *Bianchi* kisasszony, egy bájos fiatal lány adta kiváló énektudással, hangja gyönyörű szoprán, tiszta, nemes hang. Ő a legmagasabb tagja a társulatnak és első pillanatra kissé komikus látvány volt mellette a nyolcvan centiméter magas *Almaviva* gróf: *Pagliarini*, aki ágaskodva tudta csak elérni a kisasszony kezét, később azonban már fel sem tűnt az egy méter különbség és teljes szépségében élvezte a közönség a kisasszonynak *Almavival* játszott jeleneteit. *Pagliarini*, a társulat hős tenorja, egy végtelen bájos kis fiú, aki kellemes, érces kis hangjával nagyon szépen énekelte *Almaviva* nehéz szerepét. Nagyon értékes tagja a társulatnak *Ricciolini*, aki *Basilio* szerepében tömör szép hangjával frenetikus sikert aratott.

Bartolót *Ghirotti* adta sok humorral és szép énektudással. Szinte hihetetlenül hangzik, de a lefolyt színházi est sikere bizonyítja, hogy ezek a gyermekek elsőrangú művelzetet szereztek a közönségnek, amely lelkesen ünnepelte a kis művészeket. A kar kifogástalan, precíz összhanggal járult a sikerhez. A darab után a társulat három legfiatalabb, alig 8-9 éves tagja dalversenyt rendezett. A Troubadour strettáját énekeltek zajos siker mellett. Összefoglalásként kijelenthetjük, hogy az olasz gyermekopera bemutatkozása kis közönség előtt történt nagy sikerrel, aminek előrelátható következménye lesz, hogy a következő előadásokon zsufolt nézőtér fog gyönyörködni a kis művészek pompás játékában és meglepő énekművészetében.

A közönség lelkes ünneplésére Guerra tanár is megjelent a lámpák előtt és kis művészeivel együtt vette ki részét a jól megérdemelt elismerésből.

H. G.

* Az „Alvajáró” az olasz gyermekoperával. Azok a csodálatos kis művészek, akik ma este

mutakoztak be az aradi közönségnek, holnap folytatják nagyszerűnek ígérkező vendégjátékukat. A Guerra tanár apró primadonnái, tenoristái és baritonistái egy csapásra meghódították a közönséget és korukat és testi fejlettségüket messze meghaladó művészi produktiót nyújtottak. Holnapi, második estéjükön a régi zeneirodalom egyik nemes uttörőjének, Bellininek *Alvajáró* című operájában lépnek föl s ebben a darabban, amely kevésbé bonyolult hangszerelésű s elejétől végig telítve van monológokkal, sokkal inkább kifejtetik egyéni képességeiket s művészi talentumok sokszínű árnyalatát.

* Az *Olympia* mozgófényképszínház. A nyári szinkörben befejezték a vilányos szerelést az *Olympia* mozgófénykép előadáshoz. Vasárnap lesz az első előadás délután, este a második. Hétfőn, pünkösd másodnapján délután és este szintén tartanak előadást. A közönségnek páratlanul fényes élvezetben lesz része. A változatos műsor a legszenzációsabb felvételekből áll. Érdekes, hogy a helyárok a hátulsó padokban drágábbak lesznek, mint elől, mert a kép távolról nézve sokkal tisztább és a szem nem fárad ki úgy, a kép cselekménye pedig jobban kidomborodik a néző előtt.

Gyilkosság önzetlenségből.

A merénylő apáca.

Az esküdtek felmentették.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, május 14.

Bécsben a törvényszéki szenzációt most az az esküdtszéki tárgyalás teszi, amelynek egy volt apáca gyilkossági kísérlete az anyaga.

Lorenc Lucia Iza egy szászországi születésű leány, aki tizenhatodik életévétől kezdve a drezdai apácák házában teljesített ápolónői teendőket. Iza testvér később Ausztriába került, ahol egy ideig egy bécsi rendházban működött, majd önállósítván magát, magánházakban tett ápolónői szolgálatokat.

1906. év őszén megismerkedett Wieser Dóra asszonnyal Grácban. A nevezett egy tekintélyes gráci család sarja és felesége Wieser Lipót volt katonatisztnak, ezidőszerint vasuti tisztviselőnek. Wieserék házassága szerelmi házasság volt és mint ilyen kezdetben boldog és meglegedett. Később anyagi gondok és féltékenység ékelték magukat a házasságba, amely kezdett mindinkább szerencsétlenné fejlődni.

Ez időtájt történt a megismerkedés. Wieser né barátságos viszonyba lépett a volt apácával, akinek elmondta házassága minden buját-bajját. Az apáca rábeszélte, hogy váljon el férjétől és a törvényes szétválás idejéig adott lakást és kosztot az asszonynak. Sőt még akkor is, amikor törvényesen elválasztották a házaspárt.

A házasság felbontása után Wieser megint megkísérelte a feleségéhez való közeledést. De ez nem igen járt eredménnyel, mert az apáca rábeszélése olyan hatással volt az elvált asszonnyra, hogy ez semmiképp nem akarta férjével a barátságot megújítani.

Hogy társnőjét megszabadítsa volt férjétől, az apáca elhatározta, hogy *megöli Wieser Lipótot*. A Ferenc József vasuti indóházba ment, ahol találkat adott neki. Itt egy pillanatban, amikor Wieser hátat fordított, a leány elővett egy pisztolyt, amelyet a *hivatalnok fejének irányított*. A revolver csütörtököt mondott. Wieser letartóztatta a éányt, aki felett tegnap ültek törvényt.

Iza testvér nem tagadta tettét. Beismerte bűnösségét és azzal védekezett, hogy barátnője érdekében tette meg gyilkossági kísérletét.

A beidézett tanuk mind azt vallják, hogy

önzetlenebb lélek Iza testvérénél nem volt a rendházban

A vádlott iránt a közönség soraiban már a bizonyítási eljárás előtt is nagy és indokolatlan részvét mutatkozott. Ez az indokolatlan szájalom azonban csak kezdetben volt meg. Mert a mint a vád tárgyát képező eset mindjobban kibontakozott, az esküdtszéki teremben levők egyik csodálkozásból a másikba estek. Ugy hallgatták ezt a bizonyítási eljárást, mint egy érdekes gyermekmesét, s a mint ennek az asszonyának a lemondása és odaadása nyilvánvalóvá lett, szinte aggodalom fogta el az embereket ennek a nőnek a sorsáért. Talán sohasem kezeltek még az esküdtszéki teremben vádlottat ilyen gyöngéd tekintettel. Az elnök és az ügyész lemondtak a rideg formalitásokról, s úgy látszott, mintha a vádlott nem is egy halálbüntetést maga után vonó bűncselekmény terhe alatt állana, hanem inkább mintha olyan ülést tartanának, a melyen nyilvános elismerést szavaznak neki azért, a mit tett.

A vád és védbeszédek elhangzása után Feigl dr. udvari tanácsos, elnök, röviden összegezte a tárgyalás eredményét. Ezután az esküdtek tanácskozássra vonultak vissza, amely mintegy háromnegyed óra hosszát tartott. A közönség ez alatt a legnagyobb csendben, kíváncsian várta az eredményt.

Délután 6 órakor az esküdtek főnöke, Mil de Károly kibirdette az esküdtek verdiktjét, amely szerint Iza Lorencet a gyilkosság kísérletének vádjára, sőt még a fegyverhasználati engedély áthágása tekintetében is tizenkét szavazattal *nem bűnösnek nyilvánította*.

Az ítélet kihirdetésekor a hallgatóság zajos tetszésnyilvánításokban tört ki, amit az elnök megrótt.

Az elnök ezután kihirdette az ítéletet, amely *felmentő volt*.

Ausztria választ.

A szocialisták győzelme.

Luegerék diadala.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Arad, május 14.

Ausztriában ma kezdődtek meg az általános választójog alapján tartott választások. Ez az első választás máris óriási átalakulásokat idézett elő egész Ausztria politikai életében, amennyiben a nacionalista pártok csufos vereségével szemben a szocialista pártok nagyarányú győzelme azt mutatja, hogy Ausztria jövő politikája teljesen a gazdasági kérdéseken fog felépülni. Luegerék pártja, a keresztény szocialisták és a szociáldemokraták lesz az új parlament két legerősebb pártja. Hogy a hatalmas politikai transformáció Magyarország szempontjából milyen jelentőségű lesz, azt egyelőre nem lehet megállapítani. Annyi azonban már most bizonyos, hogy a szocialisták győzelme az általános szavazati jognak Magyarországon való behozatalát egyszerre sürgető szükségé emelte.

Részletes távirati tudósításunk:

439 választás.

Bécs, május 14. Egész Ausztriában ma folynak le első ízben az általános választójog alapján a reichsrati választások. Ma 439 helyen választanak, 70 galíciai és 7 dalmáciai képviselőt a közelebbi napokban választanak. Bécsben a választások reggel 6 órakor kezdődtek. Bár a választásokon igen élénk a részvétel, a város-

nak képe rendez. Az első reggeli órákban a munkások nagy tömegekben tódultak a választások színhelyére. A vidék minden részéből érkező jelentések szerint ott is élénk a részvétel a választásokon.

Bécs, május 14. Ausztriában ma tartják a reichsrathi választásokat. A választási aktust reggel 6 órakor kezdték. A szavazatok leadása délután 5 óráig tart. A választásban való részvétel, minthogy Bécsben és Alsó Ausztriában a kötelező választás van bevezetve, meglehetősen élénk. Már a kora délelőtti órákban számos szavazó jelent meg az urnáknál. A választási aktus ezideig a legnagyobb rendben és nyugodtan folyik. Sok gyár munkásainak megengedte, hogy délelőtt a választás miatt ne dolgozzanak. Más gyárak délelőtt dolgoztatnak és délután adnak munkásaiknak szabadságot, hogy az urnákhoz mehessenek. Dél felé a választási helyiségek körül mindenütt nagy tolongást észleltek.

Bécsben.

Bécs, május 14. A legnagyobb csendben és rendben kezdődtek meg ma reggel 6 órakor a bécsi kerületekben a választások. A vidékről is jelentik, hogy a szavazásnál mindenütt a legnagyobb nyugalom van. Zavargás sehol sem fordult elő, csak éppen kisebb-nagyobb összeveszések voltak Prágában és Triestben.

Az új választói jog értelmében 366858 választó járul az urna elé Bécs 33 kerületében. Ilyen körülmények között még csak megközelítőleg sem lehet megállapítani, hogy milyen eredménnyel fognak a választások végződni. A szociáldemokraták Bécsben 9—10 mandátumra számítanak, a szabadelvűek 2 mandátumot, pótválasztás esetén talán hármat remélnék elhódítani. A többi az uralkodó pártoknak, a keresztény-szocialistáknak fog jutni.

Különösen heves a küzdelem keresztény-szocialisták és szabadelvűek között, a belvárosi, a lipótvárosi és a negyedik kerületben, ahol Hock udvari tanácsos, közigazgatási bíró hívei fölérnek a keresztény szocialisták szavazóinak számával. Ezeknek jelöltje Stari bognármester. Heves lesz a mérkőzés az opera kerületben, ahol a liberálisok jelöltje Tayenthal kereskedelmi kamarai titkár és ellenfele Bielhovek antiszemita. Lueger a Rathaus-kerületben és Hietzingben kandidál.

A szocialisták majdnem biztosan győzni fognak Favoriten két kerületében, Semmeringben, Rudolfsheimban, Ottakringben, Brigittenauban és talán Margeritenben is.

Bécs, május 14. A VII. kerületben Gessmann kormánytanácsos, a keresztény-szocialisták jelöltje személyesen agitált és közben el akart fogatni egy polgárt, aki a haladópartiak választási felhívását osztogatta. Ezt meglátta Granics szabadelvű jelölt és közbelépett. A két jelölt között ekkor a következő párbeszéd fejlődött ki.

Gessmann: Majd elveszem én a kedvét az agitálástól.

Granics: Rosszul fog járni, ha nem t akarodik.

Gessmann: Kicsoda az ur? Nincs szerencsém ismerni.

Granics: Én jól ismerem önt, de nem mondhatnám, hogy ez rám nézve nagy szerencse.

A két jelölt nyilván becsületsértési pörben találkozni fog a járásbíró előtt.

Vázsonyi tanulmányútja.

Bécs, május 14. A budapesti községi demokrata párt küldöttsége Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő vezetésével tegnap Bécsbe érkezett, hogy tanulmányozza a választásokat.

A küldöttség, amelynek tagjai Leitner Adolf, Hívös József, Rácz Dezső, Biró Henrik, Schubert Sándor és Somló Jakab, tegnap a helytartóságnál járt, ahol Wagner helytartósági tanácsos és Sacken óráó titkár a legnagyobb készséggel adtak felvilágosítást a magyar vendégeknek. A városházán Weisskirchner igazgató informálta a demokrata párt küldöttségét. Ma a magyarok egy városi hivatalnok vezetése mellett bejárták a választási helyiségeket.

Troppan, május 14. Tegnap este Hubalek Károly cseh szociál demokrata jelöltet a parasztok megtámadták, kövekkel megdobálták és a fején súlyosan megsebesítették.

A szocialisták győznek.

Bécs, május 14. A mai választások, melyeknek eredményéről az éjjeli órákig még nem érkezett mindenünnen jelentés, a polgári pártok teljes vereségével végződtek. A szociáldemokraták, keresztény-szocialisták és az agráriusok nem várt sikert arattak. A polgári pártok, nevezetesen a német-haladó, a német nép- és az ifjucseh-pártok igen sok mandátumot vesztek, sőt a nép- és a haladó-párt teljesen megsemmisült. Legfeltűnőbb a német néppártnak veresége, amely eddig a parlamentnek egyik legtekintélyesebb pártja volt és majdnem teljesen uralta Karinthiát és Stájerországot, s most alig három-négy emberrel kerül a parlamentbe. A párt minisztertagja, Derschatta vasúti miniszter is csak pótválasztásba tudott jutni.

Bécs, május 14. A választások a keresztény-szocialistáknak nagy győzelmét hozták meg. Ujból bebizonyult, hogy Bécs majdnem teljesen a keresztény szocialisták kezében van. 33 választó kerületből 28-ra szánítottak ugyan, de már a mai első napon 18 mandátumhoz jutottak. A szocialisták 8 mandátumot szereztek, míg a német-szabadelvűek csak egy mandátumot tudtak szerezni és két kerületben pótválasztásba jutottak.

A bécsi választások eredménye a következő:

1. Kerület: Kuranda Kamill min. tanácsos, német haladópart, aki feltűnt magyarelles beszédeivel. Ellenjelöltje Weiskirchner Richárd keresztényszocialista volt.
2. Baechle József dr. ker. szoc.
3. Bielhovek Herman ker. szoc.
4. Lueger Károly ker. szoc.
5. Pótválasztás Ofner Gyula német szab. és Zesewitz ker. szoc. között.
6. Silberer Viktor ker. szoc.
7. Pótválasztás Silberer Ferenc szoc. és Prohaszka Gyula ker. szoc. között.
8. Steiner Lipót ker. szoc.
9. Schmid Henrik ker. szoc.
10. Rienöszl Ferenc ker. szoc.
11. Sturm József ker. szoc.
12. Pótválasztás Anderle k. szoc. s Stein Viktor szoc. között.
13. Pattai Róbert dr. ker. szoc.
14. Axmann Gyula ker. szoc.
15. Gessmann Albert dr. ker. szoc.
16. Heilinger Alajos ker. szoc.
17. Pótválasztás Hock báró ném. szab. és Stary ker. szoc. között.
18. Weiskirchner Richárd ker. szoc.
19. Raumann Jakab szoc.
20. Adler Viktor dr. szoc.
21. Widholz Lőrinc szoc.
22. Wutschel szoc.
23. Lueger Károly ker. szoc.
24. Skaret szoc.
25. Pótválasztás Schneider ker. szoc. és Forster szoc. között.
26. Schneider szoc.
27. Dávid Antal szoc.
28. Kunschak ker. szoc.
29. Lichtenstein herceg ker. szoc.
30. Tomola ker. szoc.
31. Kuhn Vencel ker. szoc.
32. Ellenbogen Vilmos dr. szoc.
33. Seitz szoc.

A szociáldemokraták maguk is legjobb esetben 40 mandátumra számítottak és már a mai első választási napon 42-en jutottak mandátumhoz. Galiciában is több mandátumra számítanak és a pótválasztásokon is 15—20 majdnem biztos kerületük lesz.

A pótválasztásokon ugyanis a most elbukott liberális jelöltek hívei is a szociáldemokratákra fognak szavazni a keresztény szocialistákkal szemben. Feltűnő a szocialisták győzel-

me Csehországban, ahol különösen az ifjucsehektől hódítottak el több mandátumot.

A megbukott miniszterek

A kormány tagjai több helyen léptek föl, de a választók bizalma nem igen fordult feléjük. *Marchet* dr. közoktatásügyi miniszter, aki német haladóparti programmal régóta képviseli Badent, ma elbukott a keresztény-szociálista jelölttel szemben. *Derschatta* vasuti miniszter régi gráci kerületében csak pótválasztásba tudott jutni. Ellenjelöltje szociáldemokrata. *Forscht* kereskedelmi miniszter az egyik kerületben megbukott, a másikban pótválasztásnak kell magát alávetnie. *Pacák* dr. cseh minisztert egy helyen megválasztották, de egy másik kerületben elbukott.

Pótválasztásba jut egy szociálistával a parlament egyik legérdekesebb alakja, *Sternberg* Albert gróf is. *Schönerer* szociáldemokratával szemben kibukott, *Wolf* nagynémet pedig kevés kilátású pótválasztásba kerül, éppugy mint *Klofac* cseh radikális, akinek pártja egészen megsemmisült. Az ifjucsehek közül is alig választottak meg néhányat és egyik vezérük, *Stransky* dr.-nak is Brünben pótválasztáson meg kell küzdenie a mandátumért. *Grätz* a sok nyugdíjas katonatiszt dacára két szociáldemokratát választott, másik két kerületben a német néppártiak szocialistákkal pótválasztásba kerülnek.

A minorita generális Aradon.

Rendfőnök választás a minoritáknál.

Csák Cirjék köruton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

A rendes körülmények között igen csendes minorita-endorház a nyár folyamán érdekes ünnepeknek, választásoknak, s a vezetőségben talán személyi változásoknak is néz elébe. A nyár folyamán fogják ugyanis megtartani a minorita rendben az általános választásokat, s ez alkalomból Aradra jön a rendnek Rómában székelő generálisa, *Reiter* Domokos is.

Eppen a látogatásra való tekintetből utazott el a napokban *Csák* Cirjék dr. minorita rendfőnök Aradról. A generális tudniillik — előre meg nem határozott sorrendben — Magyarország összes minorita rendházait felfogja keresni, hogy a fővezérsége alatt álló magyarországi szerzetesek és rendházaknak helyzetéről közvetlenül szerezzen tapasztalatokat. Miután a generális július 8-án érkezik Olaszországból Aradra, *Csák* Cirjék dr. rendfőnök körutára indult, hogy az összes rendházak felett még egy utolsó szemlét tartson. Valószínűleg nem is jön előbb vissza, míg ezt a vizitációt teljesen be is fejezi, mikor is *Reiter* Domokos generális elé utazik, hogy körútjában állandóan vele legyen.

A minorita rend generálisát, aki most másodízben fordul meg nálunk, a minoriták országszerte érdeklődéssel várják. Egyrészt érdekes személyénél, másrészt a jövetelével kapcsolatos választásoknál fogva. *Reiter* Domokos, dacára annak a magas polcnak, amelyet a katolikus egyházban betölt, aránylag fiatal ember. Amerikában született s fiatalon került Rómába, ahol a minorita rendben kiváló képességgel következében rohamosan emelkedett. Első magyarországi útja alkalmával rokonszenves fellépése s atyai jóindulata a minorita atyákat kivétel nélkül meghódította.

Az összes hazai minoriták érdeklődése azonban főképp a *rendfőnök választás* miatt fordul feléje, amelyen *Reiter* Domokos fog elnökölni. A minorita rend tudniillik *minden negyedik évben* új rendfőnököt választ, s *Csák* Cirjék dr. megbízatása a nyár folyamán lejár. A választás idejét *augusztus 22-ikére tűzték ki*, helyéül pedig a Szeged felsővárosi rendházat jelölték meg.

A leendő rendfőnök személyét illetőleg még nem indultak meg a kombinációk. Tekintettel arra, hogy *Csák* Cirjék dr. már *negyedikben* viseli a rendfőnöki méltóságot, valószínű, hogy újra megválasztják, de az sincs kizárva, hogy más fogja őt követni a rendfőnöki székben.

Reiter Domokos aradi látogatásának még egy másik érdekes momentuma is lesz. Aradon a minoriták az ő elnöklése alatt fogják a *Supka* Béla halálával megüresedett *házfőnöki méltóságot véglegesen betölteni*. *Supka* halála után a rendfőnök ideiglenesen *Deli* Odönt, a nagyenyedi házfőnököt helyezte át Aradra *Deli* az általános választásokig adminisztrátori minőségben vezeti a rendház ügyeit. Miután az adminisztrátorokat régi szokás szerint véglegesíteni szokták, több, mint bizonyos, hogy a házfőnök-választáson *Deli* Odön kerül ki győztesen s így már ma biztosra vehető, hogy ő lesz *Supka* Béla utóda.

Virágh-ének.

— Az automobil műszaki vezetőjének dala. —

Epitettem csatornát,
Jó, Shone rendszerűt,
És aszfaltot csináltam
Ugyancsak nagyszerűt.

Szagos volt a csatorna,
Sőt az aszfalt se más:
És most automobilt bíz
Reám a bölcs tanács.

A benzín szinte bűzös,
És úgy busít a tény:
Hát nem utazik senki
Szagos ügyben, csak én?

A temesmegyei árvapénztár válsága

Két milliós hiány.

A csőd előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

Temesvármegyei árvapénztára az előtt a kellemetlen helyzet előtt áll, hogy az oktalan gazdálkodás következtében maholnap kénytelen lesz a pénztárnál eszközölni szokott *összes fizetéseket beszüntetni s fizetéseket képtelenséget bejelenteni*. A mint egy, a vármegyei gyámpénztár számadásainak megvizsgálására kiküldött bizottság jelentéséből kitűnik, *a gyámpénztár hiánya egy millió nyolcszáz ezer korona*.

A feltűnést keltő vizsgálat részleteiről a következőket jelenti temesvári tudósítónk:

Temesvármegye közönsége a múlt évben *Sztura* Szilárd dr. indítványára bizottságot küldött ki a vármegyei gyámpénztár 1905. évi számadásának és a gyámpénztár kezelésének megvizsgálására. A bizottság 13 ülésben hatóan megvizsgálta az árvapénztár kezelését és a tapasztalatról terjedelmes jelentésben számolt be a vármegye közönségének.

A jelentés szerint *a gyámpénztári mérleg nem reális, a tartalékalap pedig fiktív*. A mérlegben fedezetként felvett összegből 1.784.264 kor. 40 fill. pénzügyi betétekben és érték-papirokban van meg, de 770.472 kor. 66 fill. csak követelésekből áll, amelyekből az állam

kincstár elleni per hozzávetőleges értéke címén 544.569 kor. szerepel, a többi pedig *ketes, sőt behajthatatlan követelés*.

A jelentés kifejti továbbá, hogy az árvaszék ahelyett, hogy az önjoguságukat elért gyámoltaknak és gondnokoltaknak örökségeit az illetőknek hivatalból kiutaltványozta, vagy bíról letétbe helyezte volna. — azon a címen, hogy azok, akiknek javára örökségek nyilván tartatnak, 1877. év előtt váltak önjogúakká, s hogy örökségük ezért nem őket, hanem a birtoklás útján a tartalékalapot illeti. 1901. és 1902. évben 160.127 kor. 94 fillért a tartalékalap javára leirt.

A bizottság megállapította, hogy ugy ezen 160.127 korona 94 fillér tőke s annak kamatja, valamint az ugyanily címen 1901. év előtt és 1902. év után leirt összegek az árvapénztár tartozását képezik és hogy e szerint az árvapénztár tartozása 1905. év végén nemcsak 2.352.737 korona 94 fillér, hanem a kimutatott 160.127 kor. 94 fill.-rel is több s e szerint a deficit 1905. év végén nemcsak 770.472 kor. 66 fill., hanem legalább is 980.600 kor. 60 fill. tőke és annak több évre kiszámítandó és tőkésítendő kamatja — *tehát egy millió koronánál is jóval több*.

Ha pedig figyelembe vesszük azt, hogy az árvaszék már 1886. óta gyakorolja azt a törvénytelen szokást, hogy az 1877. év előtt befolyt örökségeket leírja s hogy ezek a törvénytelenül leirt összegek visszaállítandók és jogos tulajdonosaiknak kiadandók. — ha figyelembe vesszük, hogy az árvaszék a letétek rendezése címén örökségeket szintén leirt, — ha figyelembe vesszük, hogy az árvaszék téves nyilvántartás címén csak az utolsó tíz évben 222.292 kor. 06 fill., jogcím megszerzése nélkül pedig 23.044 korona 84 fillért irt le a tartalékalap javára, de különösen ha figyelembe vesszük azt a tényt, *hogy az árvaszék helytelen kamatszámításával a gyámoltakat és gondnokoltakat évtizedek óta érzékenyen megrövidíti*, a legcsekélyebb túlzás nélkül állítható, hogy *a gyámpénztár hiánya nemcsak egy millió korona, hanem az egy millió 800 ezer koronát is meghaladja*, szóval, hogy a gyámpénztár az esetben, ha minden jogtalan leírás visszaállítatnék és minden árvakövetelés szabályszerűen tőkésített kamatjával együtt előíratnék és kifizetnék, — fizetése képtelenné bizonyulna, mert 1.782.264 kor. 40 fillér aktívájával szemben a passzívái kétszer nagyobbak, úgy, hogy a meglevő aktívái a törvénytelen leírások és kamatmegvonások által okozott károk fedezésére sem elegendők s az árvapénztárnak *csődöt kellene mondani*.

HIREK.

Epizód a várban.

Egy előkelő aradi társaságot furcsa meglepetés ért a minap az aradi várban. Egy nagyobb délutáni séta után betértek a várbeli kantinba, hogy megozsonnazzanak. Az urak és hölgyek már elhelyezkedtek a fehérre terített asztaloknál s odaszólították a pincért, hogy rendeljenek valamit. A pincér helyett a kantin bérlője jelent meg az asztalnál és a társaság nem csekély meglepetésére a következő kijelentést tette:

— Nagyon sajnálom hölgyeim és uraim, de nem állhatok rendelkezésükre, mert ujonnan kötött szerződés értelmében *cibileket a vár kantinjában kiszolgálni nem szabad*.

A társaság tagjai eleinte azt hit-

ték, hogy a kantinos rossz tréfát csinál, de mikor látták, hogy a személyzet még a kifliket is elszedi az asztalokról, kénytelen, kelletlen fölkeltek és kivonultak a vár barátságatlan kapuján.

Eddig az eset. Folytatása, következménye nem lesz, mert hisz nem katonákat ért az inzultus, cibilnek pedig, köztudomás szerint, örülnie kell, ha a hadsereg és a polgárság közötti jóviszony fentartásán munkálkodhatik.

Hanem azért egy kérdésünk mégis volna *Arendt* Lajos tábornok urhoz, akiről rövid aradi tartózkodása alatt annyiszor, meg annyiszor megírták a helyi újságok, hogy milyen lelkes hive a polgári társadalomnak.

Azt kérdezzük, vajjon mit szólna hozzá, ha egy virágillatos májusi napon bejönne a városba, leülne egy vendéglőbe s ott a pincér e szavakkal fogadná:

— Nagyon sajnálom, de nem állhatok tábornok ur rendelkezésére, mert a kölcsönösség elvénél fogva, a városban katonákat kiszolgálni nem szabad.

Ugy-e kellemetlenül különös volna az eset?

— **Kossuth a pécsi kiállításon.** *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter ma délután *Szterényi* József államtitkár kíséretében külön vonattal Pécsre utazott a kiállítás megnyitására. Frigyes főherceg holnap utazik Pécsre.

A vízvezeték megváltása. Az aradi vízművek megváltására kiküldött szakértőbizottság *Heinrich* Sándor elnöklete alatt ma délután három órakor folytatta tárgyalásait. A mai tárgyaláson a megváltási ár alapjául szolgáló, hét évre visszamenő üzleti könyvek adataival foglalkoztak és megállapították, hogy milyen tételeket kell kihagyni. A tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy a legközelebbi ülésen megállapítják a vezeték értékét, vagyis azt a végleges árt, amelyen a város a vízműveket megválthatja. A következő ülést az elnök e hó 17-ikére, péntek délután három órára tűzte ki.

— **Öngyilkos gyáros.** Magyarország egyik legnagyobb szappangyárosra, *Hutter* Tivadar ma délután föbelőtte magát. Öngyilkosságának az oka még nincs kiderítve, de hozzátartozói azt hiszik, hogy az egyedüllét és az öregség adta kezébe a gyilkoló szerszámot. *Hutter* pár hónappal ezelőtt nagy csapás érte, mert nővérét, kit rajongásig szeretett, váci-utcai palotája előtt a villanyos elgázolta. A gyárost a mentők a *Herzel*-féle szanatóriumba szállították, ahol egy órai kínlás után meghalt.

— **A zirci képviselőválasztás.** A zirci kerületben a függetlenségi párt hírszerint *Kállay* Frigyes, *Kállay* Béni volt közös pénzügyminiszter fiát fogja képviselőjelöltként felléptetni. *Kállay* Frigyes közös hadseregbeli huszárfőhadnagy volt és a *Fejérváry*-kormány ideje alatt, amikor a közöshadseregbeli katonákat a főispáni beiktatásokra vezényelték ki, lemondott rangjáról.

— **A vasutasok ügye.** Mint a Budapesti Tudósító értesül, a képviselőház pénzügyi bizottsága pénteken, e hó 17-én délután 5 órakor veszi tárgyalás alá a vasuti alkalmazottak illetményeinek rendezéséről szóló törvényjavaslatot; a vasuti szolgálati rendtartásról szóló törvényjavaslatot az igazságügyi bizottság szom-

baton, e hó 18-án délelőtt tíz órakor és folytatólagosan délután öt órakor fogja tárgyalni.

— **Horvátok a kormány ellen.** Budapest-ről táviratozzák: A horvát képviselők köréből jelentik, hogy ha nem sikerül a megegyezés a vasutas-javaslat dolgában, kilépnek a koalícióból és kénytelenek lesznek a kormány, illetve a vasutas-javaslat ellen állást foglalni. Kénytelenek eljárni — jelentették ki egy hírlapíró előtt — már a választóiakra való tekintettel is, akik előtt évtizedek óta hirdetik a horvát nyelv érvényesülésének jogosságát. Bizonyosra veszik, hogy *Pejacsevich* Tivadar gróf horvát bán lemond báni méltóságáról. A kormányhoz közel álló forrásból jelentik, hogy a kormány semmi esetre sem enged a szolgálati pragmatikában vallott elvekből és a belső szolgálati nyelv magyarságából. Hozzájárul azonban ahhoz a feltételhez, hogy az államvasutak horvát vonalain az alkalmazottaknak horvátul is kell tudniok. Ijesztgetéstől azonban nem tart a kormány. Nagyon tévednek a horvátok, ha azt hiszik, hogy sztrájkjal vagy a mandátum letévesével megfélemlíthetik akár a kormányt, akár a törvényhozást. A vasuti javaslatok sorsát nem a horvátok, hanem a törvényhozás három fóruma dönti el.

— **Ki lesz a békésmegyei főispán?** *Fábry* Sándor dr.-nak az Arad csanádi egyesült vasutak vezérigazgatójává való megválasztásával megüresedett békésmegyei főispáni szék betöltésének kérdése foglalkoztatja most Békésmegye közönségét. Nagyban fűzik a kombinációkat a főispáni szék betöltésének kérdéséhez és több nevet hoznak forgalomba. A szarvasiak azt tartják, hogy *Wenckheim* István gróf cs. és kir. kamarás lesz a főispán, a békésmegyei függetlenségi és 48-as párt *Faviár* Dániel szarvasi képviselőt szeretné főispánnak. Hírszerint kormánykörökben *Glatz* Antal biharmegyei főispánnak békésmegyei főispánná leendő kinevezésével foglalkoznak. Megyei körökben *Glatz* kinevezését biztosra veszik *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszternek egy nyilatkozata alapján. A belügyminiszter ugyanis egy békésmegyei képviselő előtt kijelentette, hogy Békésmegye olyan főispánt fog kapni, akivel meg lesznek elégedve.

— **Nők a párbaj ellen.** Jó hosszú ideig nem mozdultak a párbajellenes ligák és klubok. Miután sokáig lármáztak, kiabáltak és dörömböltek a párbaj ellen, lassanként belátták, hogy minél hangosabbak, annál vigabban párbajoznak az emberek. Elnémultak tehát és megadták magukat sorsuknak. Miután pedig azok a ligák, amelyeknek tagjai férfiakból rekrutálódtak, hallgatnak, elérkezettnek tartották az időt a nők, hogy ők emeljék fel szavukat a közép-kornak e fenmaradt intézménye ellen, amint ők nevezik. Egyelőre az osztrák nők azok, akik gyűléseztek. Nem előzte meg a gyűlést véres vagy halálos kimenetelű párviadal és így valószínűleg nem is lesz valami nagy visszhangja a beszédeknek, a melyek a gyűlésen elhangzottak. Mert már ma úgy áll a dolog, hogy ilyen eszme csak akkor érdeklí nagyon a tömeget, ha tragikus esemény előzi meg. Elég előkelő egyéniségek vettek részt a gyűlésen. Az elnök *Schwarzenberg* Teréz hercegnő volt. A párbajellenes liga képviselőjében megjelent *Bilinszky* bankkormányzó és gróf *Trauttmannsdorff*. Az előkelőségeken kívül körülbelül 1300 nő is megjelent. Valamennyien igen nagy figyelemmel, sőt lelkesedéssel hallgatták *Bilinszky*, *Trauttmannsdorff* és dr. *Hoffmannsthal* beszédeit, akik kifejtették, hogy magasabb princípiumok azok, amelyeket a liga követni fog. Ezek a magasabb princípiumok azok, amelyek

meg fogják szüntetni a párbajt. Megválasztották a liga tisztviselőit, azután szétmentek abban a reményben, hogy tettek egy lépést a megváltás felé.

— **Az ügyvédi kamarából.** Az aradi ügyvédi kamara *Gross* Nathán dr. ügyvédet *Lupény* székhelylyel, *Déri* Jakab dr. ügyvédet *Hátszeg* székhelylyel az ügyvédek lajstromába felvette. A kamara közli továbbá, hogy *Ursu* János dr. aradi ügyvéd irodáját *Mária* Radnára helyezte át.

— **A newyorki tőzsdepánik.** Az amerikai vetések kedvezőtlen állásáról Newyorkban és Csikágóban elterjedt hírek ma a tőzsdén óriási izgalmat keltettek s egyszerre 5 centtel emelték a buza árát, amire az 1902-iki tőzsdepánik óta nem volt példa. A gabonakereskedők és ügynökök szinte őrjöngtek. Nehány nagy cég rögtön akcióba lépett, hogy a meglévő buza-készletet sürgősen összevásárolja. Egyik cég maga *harminc* ügynököt fogadott fel erre a célra. A newyorki és csikágói tőzsdetermekben életveszélyes volt a tolongás és zürzavar. A kereskedők meg ügynökök még kabátjaikat is levetették, hogy könnyebben futkározhassanak az árukat kinalók után.

— **Kitett gyermekek.** Budapesti tudósítónk jelenti: Tegnap este 10 óra körül egy fiatal, jól öltözött nő a Tüzoltó-utca 71. sz. gyermekmenhely előtt megszólította az arra menő *Eperjessy* Teréz 12 éves iskolásleánykát és egy gyermeket adott át neki azzal az utasítással, hogy vigye be a gyermekmenhelyre és adja át a gyermek anyjának, aki ottan vár a csecsemőre. Levelet is küldött be *Eperjessy* Teréznek. A gyermeket a menhelyen nem várta senki és a kis Teréz visszavitte a kapu elé, ahol a fekete ruhás fiatal nő már nem várt rá. *Eperjessy* Teréz nem tudott a csecsemővel mit kezdeni, elvitte a rendőrségre, ahol felbontották a levelet. Tartalma ez: „Gyermekeket nem tudom eltartani és kérem kegyelembe venni. Gyermekeim neve: *Nikora* Róza.” A rendőrség az öthetesnek látszó leánycsecsemőt elhelyezte az állami menhelyen, anyját pedig keresi. A gyermek ruházata, pelenkái, takarója jobb anyagból készült. — Az Erzsébet-körút 7. számú ház kapuja alatt este 1/2 7 órakor egy fiugyermeket találtak, kit az állami gyermekmenhelyre szállították be, feltételeesen elneveztek *Halmos* Dezsőnek azért, mert abban a házban lakott *Halmos* János. A gyermek körülbelül 15 napos lehet. — A Sas utca 5. szám alatti ház lépcsőházában *Budai* Józsefné házmesterné ma hajnalban egy 4 hónaposnak látszó gyermek hulláját találta. A rendőrség a hullát a bonctani intézetbe szállította.

— **A mária radnai pénzügyipalota.** A mária radnai pénzügyipalota terveire hirdetett pályázaton *Koncz* Lajos pécskai építőmester ajánlatát fogadták el. Az új pénzügyipalota építkezésének költsége 53,200 korona lesz.

— **Aradi fiatalember sikere.** *Kabdebó* György orvostanhallgató, *Kabdebó* János dr. aradi tb. főorvos fia a budapesti egyetem orvosi fakultásán hirdetett egyik pályázaton 170 koronás pályadíjat nyert.

— **A tisztelt közönség figyelmébe!** *Tulhalmozott raktár* miatt az összes raktáron lévő *diszezüst* tárgyait, mint tálcák, cukorszelen-cék, kosarak, gyertyatartók, compólierek és sok itt fel nem soroltakat, valamint ékszerárui-mat mélyen leszállított, minden elfogadható ártért árusítom, régi avagy tört aranyat, ezüstöt a legmagasabb ártért veszek vagy új tárgyakért becserelek, b. pártfogásért esd *Weinberger* Ferenc, ékszerész, *Andrássy*-tér, *Fischer* *Elizapalota*. Telefon 439.

— **Praeservativ** ideális legjobb minőségben *Vojtek* és *Weisz*nál.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Katonák és polgárok harca.** Véres verekedés volt múlt év július tizenötödikén *Ujarad* községben, ahol több *aradi* katona összekapott egy csoport napszámos legénnyel. Ejjéltájban *Amon* Péter kőzhuzár és *Müller* N. gyalogos szakaszvezető a Hesz-féle korcsma udvarán egy leány miatt vitába keveredtek. Az katonák ezután elindultak Arad felé. Az uton azonban hirtelen utjukat állották: *Hermann* Ádám, *Amon* Bálint és *Keszner* János 25—27 éves napszámoslegények és szidalmazni kezdték *Gróff* Bálint, valamint *Bondin* György katonákat. Sőt nekik is támadtak és szőlőkarokkal ütlegelték őket. Mindakét katona súlyos sérüléseket szenvedett. Mire védekezni akartak, a gyáva orvtámadók már megszöktek. A törvénysek ma *Hermann* Ádámot *egy havi fogházra* és 10 korona pénzbüntetésre, *Amon* Bálintot pedig *tizennégy napi fogházra* és 10 korona pénzbüntetésre ítélte, míg *Keszner* Jánost felmentette.

§ **A becsületes vádlott.** Még márciusban történt, hogy *Szabó* Kálmánnak, a Pannonia szálló tulajdonosának fizető pincére egy este 10 órakor a napi bevétellel a zsebében, egyszerűen engedelem és leszámolás nélkül hazament. A gazda várt rá éjjel 12 óráig, mikor azonban látta, hogy nem jelentkezik, a rendőrségre telefonált, s kérte, hogy *Zsoldos* Lajost, a fizető pincért kerítsék elő. Kérését azzal indokolta, hogy a fizetőpincér, bár kauciója nincs, a napi bevétellel el nem számolt és eltűnt. A detektívek legelőbb is a lakására mentek, ahol meg is találták *Zsoldost*. Megmotozásakor 61 korona 40 fillért találtak nála, noha a vendéglős állítása szerint 130 korona volt a napi bevétel. *Zsoldos* tagadta, hogy a hiányzó összeget elsikkasztotta volna s azzal védekezett, hogy a hiányzó pénz erejéig hitelt adott néhány vendégnek. *Szabó* Kálmán nem nyugodott meg ebben a magyarázatban és sikkasztás miatt megtette a feijelentést az aradi büntető járásbírságon. *Zsoldos* Lajos időköz en elkerült Aradról, s többszöri idézés dacára sem jelent meg a kitűzött tárgyalásokon. A bíróság körözést is bocsátott ki ellene, miután azonban ennek sem volt foganatja, egyszerűen *beszüntette Zsoldos Lajos ellen az eljárást*. Hogy, hogy nem, *Zsoldos*, aki jelenleg Szolnokon van alkalmazásban, értesült róla, hogy ellene eljárás volt folyamatban az aradi járásbírságnál. Gyanútlanul levelet írt tehát ide, s kérte, hogy idézzék meg a tárgyalásra. Kérését természetesen teljesítették s ma délelőtt tartotta meg *Zih* József bíró ehen az ügyben a tárgyalást. A tanúk mind terhelen vallottak a tulságosan becsületes és önként jelentkező vádlottra, akit végül a bíróság vétkesnek mondott ki, s 60 korona pénzbüntetésre s az okozott kár megérítésére ítelt. *Zsol-*

dos László fanyar képpel ugyan, de megnyugodott a dolgok illetén állásában.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKÉDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Uj-Arad, május 14.

Állandóan meleg időjárás uralkodik s az ország szerte várt eső késik.

Bőséges csapadék esetén még sok helyt rendbe jönnének a vetések, noha teljes javulásról szó sincs.

A gabonaüzlet irányzata már nem oly szilárd, mint volt.

1500—1600 mm. buza 970—80.

800—900 mm. tengeri 5.50—60.

Névleges jegyzés:

Zab 7.30—40.

Arpa 6.40—50.

Rozs 6.60—70.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, május 14.

Kevés forgalom. Amerika 4½ magasabb, 10 fillérel olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza májusra	10.25—10.26	10.25—10.26
Buza októberre	10.55—10.56	10.53—10.54
Zab októberre	7.23—7.24	7.26—7.27
Rozs októberre	8.50—8.51	8.66—8.67
Uj tengeri	6.22—6.23	6.15—6.16

IDEGENEK ARADON.

— Május 14 —

Fehér Kereszt szálloda. *Brudermann* Rudolf lovag tábornok Bécs. — *Véteszi* *Veisz* Ernő vezérőrnagy Temesvár. — *Leiter* Antal őrnagy Bécs. — *Szlány* *Alfréd* huszárkapitány Bécs. — *Bolfras* *Leó* főhadnagy Temesvár. — *Várady* *Sándor* főállatorvos Nyiregyháza. — *Vulkán* *György* dr. orvos Szemlak. — *Fleischman* *Jakab* kereskedő Budapest. — *Laurovics* *Jánosné* Nagylak. — *Blaschka* *Margit* tanító Kistapolcsány. — *Pocsai* *István* és családja Dévanyá. — *Szilágyi* *Sándor* mérnök Szeged — *Bíró* *Imre* mérnök Szeged. — *Kertész* *Albert* kereskedő Szabadka. — *Reményi* *Albert* hivatalnok Békésgyula. — *Somogyi* *Ödön* birtokos Temesvár. — *Deutsch* *Róbert* szállító Miskolc. — *Barta* *Bélané* és leánya Nagyszében. — *Erdélyi* *György* mérnök Kaposvár. — *Hoffman* *Sándor* dr. orvos Kaposvár. — *Remes* *Andor* lelkész Nagyvárad. — *Fekete* *Imréné* és leányai Hódmezővásárhely. — *Orbán* *Dezso* ékszerész Nagyvárad. — *Alessandro* *F. D.* impresszárió Bécs. — *Singer* *Jenő* utazó Budapest. — *Mocsári* *Vilmos*

utazó Budapest. — *Duncoiter* *Vilmos* utazó Budapest. — *Várhegyi* *Aladár* utazó Budapest. — *Fuchs* *Sándor* utazó Budapest. — *Veisz* *Dezso* utazó Budapest. — *Friedman* *Gyula* utazó Budapest. — *König* *Lipót* utazó Budapest. — *Gelb* *Ignác* utazó Budapest. — *Schwarcz* *Zsigmond* utazó Budapest. — *Rosenfeld* *Sándor* utazó Budapest. — *Zollner* *Károly* utazó Szeged. — *Fürst* *Zsigmond* utazó Nagyvárad. — *Grünwald* *Mór* utazó Nagyvárad. — *Szűsz* *Fülöp* utazó Bécs. — *Molnár* *Ármin* utazó Bécs. — *Vieder* *Béla* utazó Bécs. — *Rosenzweig* *Gyula* utazó Bécs. — *Grünhut* *József* utazó Bécs. — *Viener* *Lajos* utazó Bécs.

Központi szálloda. *Ádám* *György* dr. ügyvéd és neje *Pécska* — *Freidler* *János* tábornok főhadbíró Bécs. — *Pessina* *István* alezredeshadbíró Bécs. — *Ruske* *Ferenc* századoshadbíró Bécs. — *Lonovits* *Gyula* birtokos Makó. — *Ifj.* *Okolicsányi* *László* birtokos Budapest. — *Mangra* *Vazul* vikárius Nagyvárad. — *Galyi* *Gyula* magánzó Budapest. — *Kremarie* *Ernő* magánzó Budapest. — *Márta* *Sándor* dr. ügyvéd Lippa — *Feinkuchen* *Izidor* birtokos Butytyin. — *Fauer* *Tivadar* kereskedő Belényes. — *Beck* *Mór* kereskedő Szeged. — *Csiky* *Mihály* körjegyző Alvaca. — *Beiersdorf* *Alfréd* lovag fakereskedő Szászrégen. — *Salvendy* *Gyula* kereskedő Budapest. — *Popovics* *György* dr. ügyvéd Kisjenő. — *Bardos* *Herman* kereskedő Budapest. — *Göber* *Zsigmond* kereskedő Bécs. — *Hubray* *Béla* kárbeclő Budapest. — *Rubner* *Ágoston* intéző Budapest. — *Medveczky* *Ede* főmérnök Budapest. — *Herzl* *Marcel* kereskedő Budapest.

Nemzeti Színház.

Szerdán, 1907. évi május hó 15-én:

A GUERRA tanár vezetése alatt álló olasz gyermekopera vendégtájkája:

AZ ALVAJÁRÓ.

Opera 3 felvonásban. Irta: Bellini.

Kezdeté este 8 órakor.

NYILTTER.

A „Mikádó kertben“

ma,

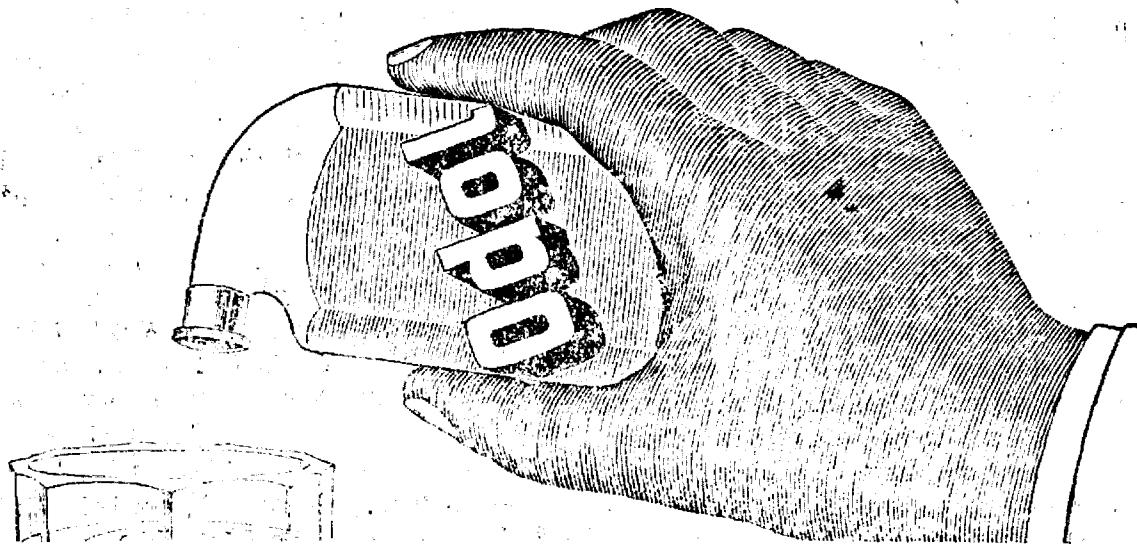
szerda estétől kezdve új műsor, a legszebb és legújabb képekből.

Estéknél meleg konyha!

Kezdeté este 9 órakor!

A n. é. közönséget tisztelettel meghívja

Szűsz, kávé.

Az Odol kitűnő hatása különösen ama sajátságában mulik, hogy beszívódik az odvas fogakba és nyákhártyákba s azokat ugyszólván telíti. E hatás mikéntjének óriási fontosságát értsük meg jól: míg tehát a többi száj és fogtisztító szer tisztán csak a szájbólítés rövid pillanataiban hatnak, addig az Odol határozottan tartóshatásu, mely hatás még jóval tovább tart, mint ameddig a fogakat tiszt-

títjuk. E tartós- és utóhatás igen érdekes tudományos vizsgálatok tárgyát tették, melyek valamennyien egyértelműen bizonyították, hogy az Odol e különös hatás folytán rothadási folyamatok nem keletkezhetnek a szájbán, s így a fogak elpusztulását megakadályozza. A méyen tisztelt orvos és fogorvos uraknak szivesen küldünk e munkálatokról külön lenyomatokat, bérmentesen.

14020—1907.

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-cz. 39. §-a értelmében a folyó évi II. negyed adórészlet esedékeségének határideje már lejárt, az adózók ezennel hirdetményileg is felhivatnak, hogy a f. évi II. negyed adórészletet most már a késedelmi kamatok s esetleg intési díjjal együtt, nemkülönbén már szintén esedékes ipartestületi díj, egyházi adó illeték, vízszabályozási költség, hadmentességi-díj, utadó és csatornázási költség tartozásaikat és munkás betegsegélypénztári hozzájárulásaikat azonnal fizessék be, mert ellenkező esetben a régibb díj- és adótartozásaik azonnal a f. évi II. negyed adórészlet pedig folyó hóban a késedelmi kamattal együtt végrehajtás utján s a végrehajtási díjak felszámítása mellett fognak behajtatni és pedig o'y módon, hogy a II. negyed adórészletre nézve folyó hó 24-től kezdve a zálogolás fog megejtetni, s amennyiben ennek dacára az adó és hadmentességi-díj és egyéb hátralék járulékaival együtt a zálogolás foganatosításától számítandó 15 nap alatt nem törlesztetnék, a lefoglalt ingók nyilvános árverésen el fognak adatni.

Aradon, 1907. évi május hó 15-én.

A városi tanács.

Steckenpferd- Liliomtej-szappan

Bergmann és Társa
gyártmánya Dresden és Teschen a/E, volt és marad
naponként beérkező elismerő levelek szerint a
leghatásosabb gyógyszappan pattanások ellen. A
bőrt állandóan finoman, puhán tartja és rózsaszínű
teint ad neki. Darabja 80 fillérért kapható
a gyógyszárakban, drogueriákban, illatszerkeres-
kedésekben és borbélyüzletekben. 1045

8059—1907. kb.

Hirdetmény.

Az aradi piacon elterjedt azon rossz szokás, hogy a tejfelvásárlás előtt megkostolás végett megnyalják a tejeles kanalat, ezáltal

a kostoló nyelvről a nyá, mely tuberkulózissal, vagy gennyedő bacillusokkal telt lehet, odakeveredik a tejfelhez, s ez undorító s mások egészségére ártalmas lehet.

Az orvosi vélemény alapján, a 31026—1876. sz. belügyministeri rendelet értelmében a tejfelnek nyalva kostolását ezennel betiltom, s felhívom az árusítókat, hogy a vevőkkel kostoltassák a tejfelt úgy, hogy a vevő ujjára csepegtessenek a tejfelből.

Ezen hirdetmény ellen vétők az 1876. XIV. t.-c. 7. §-a alapján 60 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, fizetésekeptelenség esetén 60 napig terjedhető elzárással fognak büntettetni.

Arad, 1907. évi május hó 11.

Sarlot,
fokapltány.

A Bór- és Lithion-tartalmú

Salvator- forrás

kiváló sikerrel használtatik
vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzőszervi szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető!
Teljesen tisztán!

Kapható árványgyógyszerekkel szemben vagy a
Sanyo-Lithion Saluatorforrás Vállalatnál
Budapest, V. Rudolfsplatz 6.

1108

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szives figyelmét felhívni arra, hogy 793

Weitzer János-utca 10. szám alatt

Dr. Robitzek ház,

egy a mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a lelegegásabb izlést kielégítő angol és francia divat szerinti **toiletteket** a legjutányosabb árak mellett készítek, melyre tapasztalatainkat úgy én, mint nóm, nagy fővárosokban szereztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t. hölgyközönséget, hogy a legmodernebb szabászat tanítását a leg-rövidebb idő alatt betanítjuk.

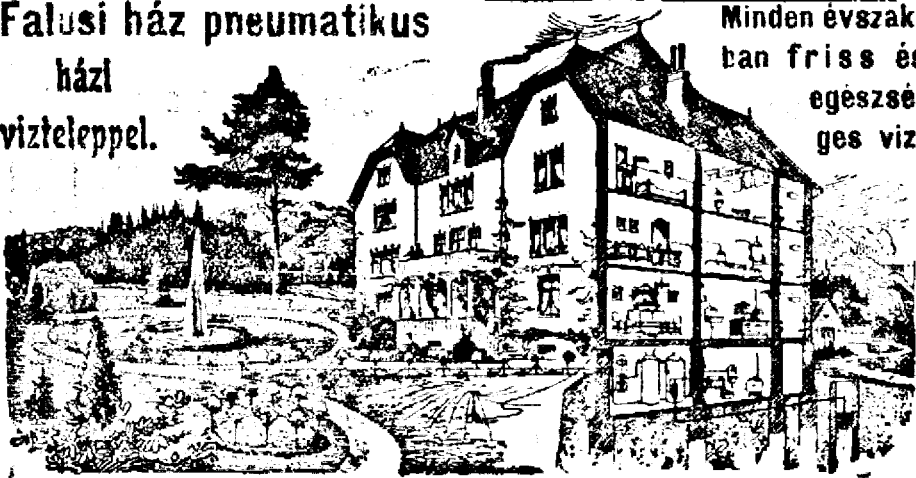
Nagybecsű pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok felvételnek.

Falusi ház pneumatikus
házi
vizteleppel.

Minden évszakban friss és egészséges viz.

Vizellátási telepek nyomó levegővel

(magas víztartó nélkül) villák, falusi házak, kertek, szanatoriumok, szállodák, stb. részére.

Fürdő- és mosóberendezések, closettelepek.

Tervvel és költségvetéssel kívánatra szívesen szolgálok.

Felvételek a helyszínen.

Hopp Károly

műszaki irodája vizellátások, világítási és motortelepek részére

Arad, Széchenyi-utca 5. szám.

Fogorvosi és fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házában

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel!

VAJDA BENŐ

1264 fogorvos.

Villanyvilágítási, telefon, csengettyű, és villámhárító

berendezéseket és javításokat, lámpák és csillárok át-alkítását gáz- és villanyra szakszerűen és a legolcsóbban végzem. — Irlámpákat, elektro-motorokat és húz-tereket mintakönyv, vagy rajz szerint szállítok. Legjobb minőségű villanykör-ték, Auerek és irlámpa-szeneket raktáron tartok.

Diamant Ferenc.

Kazinczy-u. 1.
(A polgári iskolával szemben.)

Benkő sorsjegyei

Benkő

AZ I. OSZTÁLY SORSJEGYEI ÁRAI

1/8 K150

1/4 K300

1/2 K600

3/4 K1200

BENKŐ BANK BUDAPEST ANDRÁSSY UT 60.

Sorsjegyeink Aradon kaphatók: Baranyai Károly, Berger Izidorné, Streicher I. Farkas, Tököly-térl., Herzog Lipót keresk., Löcs F. és Tsa fűszer és csemegekeresk. Erzsébet-u. 13., Mandl Ignácz papirkeresk. Hunyady-u. Rothstein Mór fűszer és csemege-üzletében Szabadság-tér 3.

Költözők figyelmébe!!

Petroleum, villany és gázvilágítási testek mélyen leszállított árban. Villany, gáz-bevezetések, lámpák át-alkítása legjutányosabb árban eszközöltetnek. Legjobb minőségű vilamos körték és izzótestek.

Szabó Albert

Ő csász. és kir. tisztege József főherceg udvari szállítója

ARADON, ANDRÁSSY-TER 16

Városi és megyei telefon 339. 1215

13416 - 1907.

Hirdetmény.

Az 1907. évi április hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 6 darab ívét az általam jövedékről szóló 1890. XXV. t.-c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1907. évi május hó 15-től számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségnek közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint Rasztovits Józsefné, Mikuska Imre, Grünhut Sámuel, Czako Lajos, Borbély Jánosné, Boros Mihály kik italmérési engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségnek észrevételeket.

Arad, 1907. évi május hó 10.
A városi tanács.

175 darab zsebórát

pontos járatu ezüst

minden elfogadható árban
elárusít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5-6. szám alatt.

Pölzl kávéház
mellett.

252-1907. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi szegényekházában szükséges 10 drb. szalmazsák, 10 drb. szalmapárna, 40 drb. szalmapárna tok, 35 drb. fehér takaró pokrócz szállítása iránt folyó évi május hó 21-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: Szalmazsák drbja 3-50 fill., szalmapárna drbja 2 kor., fehér pokrócz drbja 7 kor. 80 fill.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban az árlejtést megelőzőleg a városi pénztárban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

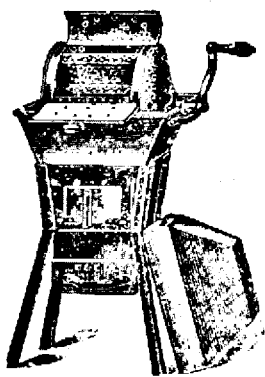
Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi május hó 6-án tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

Árjegyzék kívánatra küldetik.

A John-féle „Teligöz” mosógép

**A jelenkor legtökéletesebb
gőzmosógépe!**

Időnek, munkának, szappannak, szódának, víznek és tüzelőanyagnak 75%-ig járó megtakarítása a kézzel való mosáshoz viszonyítva.

Mosó-, főző-, gőzölési és fertőtlenítési készülék egyben. Legcsekélyebb térszükséglet.

A mosandó darab legnagyobb kímélése.

Kezesség: kötelezettség nélküli próbaszállítás.

Állandó raktár:

Pöhm János

vaskereskedőnél 1287

Arad, Szabadság-tér.

Árjegyzék kívánatra küldetik.

A ki eddig eredménytelenül játszott az osztályosjátékon

A ki még egyáltalán nem kísérelte meg abban szerencséjét

A ki tényleg főnyereményhez akar jutni

A ki pontos és előzékeny kiszolgálásban akar részesülni, az forduljon bizalomteljesen a legnagyobb szerencsegyűjtődéhez

GAEDICKE bankházához.

Az I. osztály huzása már május hó 23. és 25-én.

Ezen huzásokhoz ajánlunk:

Egész	Fél	Negyed	Nyolczad sorsjegyet
12.—	6.—	3.—	1.50 koronáért

Az árlejtés beküldéséhez szükséges postai befizetési lapok ingyen és bérmentve.

GAEDICKE

bankház 3033

BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

Telephon sz. 242.

Kalmár József

hatóságilag engedélyezett villamos
világítási felszerelő Arad, Salacz-u. 2.

Költözködéseknél
vagy lakásváltoztatá-
soknál

villanyvilágítási
vagy

villanyos csengő

bevezetéseket vagy átalakításokat ju-
tányosan és gyorsan eszközöl

Kalmár József

villanszerelő Arad, Salacz-utca 2.

Érezhány-tulajdonosok, igazgatók.

Kéretnek mindazok, kik
bánya, vagy feltárt
zártkutatómány

hirtokában vannak, továbbá
nagy mennyiségű hánycok, érc,
vagy hulladékokkal rendelkez-
nek. Mintával felszerelt aján-
lataikat

Stern Henrik

bányászati irodájába, Budapest,
Hold-utca 15. küldeni szíves-
kedjék. — Telefon 93-99.

mérnökök, bányavegyészek, felőök figyelmébe!

1890/907 pm.

Határozat.

A mérnöki hivatal által összeállított 1907. évi természetbeni utadó főkönyv a számvetőség által átvizsgáltván, a 2993 adóköteles után a kézi napszámot 8979 kor. azaz Nyolcezerkilencszázhetvenkilenc koronában megállapítom, a természetben utadó főkönyvet 1907 május 7-től 1907 évi május hó 22-ig terjedő 15 napi időtartamra a 45-58/1891 sz. szabályrendelet 4. §-a értelmében a városi mérnöki hivatalban közszemlére kiteszem és felhívom az érdekelteket, hogy a közszemlére kitétt főkönyvet tekinthetik be és esetleges fellebbezéseiket 1907 évi május hó 22-éig a polgármesteri hivatalban szóval jelentésk be, vagy írásban nyújtják be.

Aradon, 1907. évi május hó 6-án.

Varjassy,
polgármester.

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-
tartalom és hányadék, vér,
koros folyadék-gyülemek, epe
és huygkőképződmények, ne-
mi szervek váladékai, torok-
lepedék, ondó, anyatej és kor-
szöveti vizsgálatokat mér-
sékelt díjazásért.

Miért

BENKŐ

sorsjegye

BANKÓ?

Mert

az alant jelzett nyereményeket t. vevőinknek kifizettük. Eredménykimutatásunk tehát elérhetetlen!

Számok	Nyeremények	Számok	Nyeremények	Számok	Nyeremények	Számok	Nyeremények
8944	602000	120921	40000	105024	15000	62469	10000
79971	200000	8915	30000	50259	15000	74502	10000
78917	80000	52484	30000	21915	15000	81891	10000
55676	70000	52498	30000	62495	15000	81892	10000
8952	60000	66582	30000	40380	15000	94359	10000
4553	60000	33663	25000	10146	10000	94365	10000
49810	60000	56132	25000	83637	10000	96299	10000
43613	50000	84514	25000	83892	10000	100280	10000
79902	50000	15095	25000	48339	10000	105070	10000
4488	40000	81851	20000	55255	10000	108165	10000
48602	40000					114981	10000

és számos nyeremény á 5000, 3000, 2000, 1000 és 500 korona.

Azért

el ne mulassza osztálysorsjegyeit nálunk megrendelni, mert

BENKŐ sorsjegye BANKÓ!

Az I. osztály huzása már május hó 23-án.

A sorsjegyek árai:

Egy nyolezad.	Egy negyed.	Egy fél.	Egy egész.
1.50 K.	3.- K.	6.- K.	12.- K.

Legcélszerűbb a megrendelés postautalványon!

BENKŐ-BANK

Budapest, VI., Andrásy-ut 60.

APRÓ HIRDETESEK.

Akinek

ismeretség híján

házasra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdasztre, kulcsarra, vinczeliérrre, kertesze.

kulcsárnőre, gazdasztre, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, penzbeszédőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, tort, gyümölcsöt, gabonát.

üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy

Aki

bérbéadni kíván

birtokot, házat, vásártér-letet.

halászatot, telket, szesit, lovat.

Aki

mindentek vétel vagy bérbévétele céljára kerest; jaóól keresi;

Aki

amely állást betöltteni kíván: legbiztosabban ér ezelt. ha az

„ARADI KOZLONY“

kis hirdetési rovatát használja.

22 év óta fennálló

jó forgalmu szatőcsüzet, trafik és italméresi engedéllyel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1384

Egy hosszú zongora

eladó. — Bővebbet a kiadóhivatalban. 1388

Legjobb francia divatlap,

a „La Toilette Moderne“ szines műlapokkal, eredeti szabás-mintával, ára füzetenként 1 kor. 20 fill. Ingusz I. és fia könyvkereskedés. Arad. 361

Goddam!

Vegre egy gyorsan és biztosan ható tyukszem-irtő szer

Cook & Johnsons

amerik. patent- 3917

Tyukszem-gyűrű

1 drb. 20 fillér. 6 drb. 1 korona, postán 20 fillér portó.

Kapható a Monarchia minden gyógyszeráránba, valamint az összes drogueriakban.

Szőlőoltványok.

Fattiszta, riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökérzetű, bor és csemegefajau

fásoltványokat

szállit, ameddig a készlet tart:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szivesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 303

Telefon 229.

Telefon 229.

FELTUNO UJAJONNAK!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szivhat

346

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15. szám alatt.

Jég

kapható havi bérletben naponta házhöz szállítva Petőfi-u. 7 a. Telefon 199. szám. 1253

Egy jó karban lévő

matt mosdó tükörrel és márvány-lappal eladó Flórián-utca 14.

Kerestetik

egy szolid jó erkölcsű *bonne* 3 gyermek mellé. Német aiku előnyben részesül. Cim a kiadóban.

HÁLA

kerestet engem, hogy minden tüdő- és torokbajban szenvedővel szivesen és díjtalanul közöljem, mily módon szabaddult most már tanító nam egy egyszerű, olcsó és hatásos termék által hosszadalmas szenvedésétől.
K. Baumgartl, Gastwirt
im Wendeck bei Karlsbad.

Kerestetik

egy mindenes

cseléd

azonnali belépésre.

Ajánlkozók Boczkó-utca 10 sz. alatt jelentkezzenek d. e. 9—11 óra között.

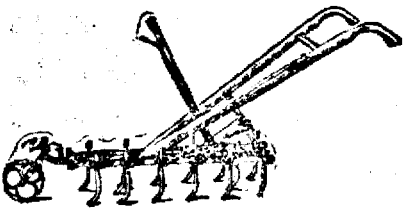
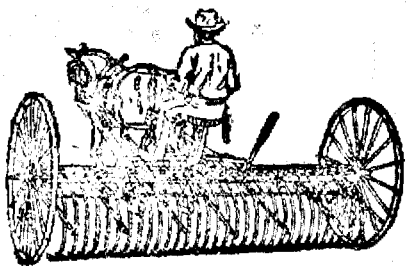
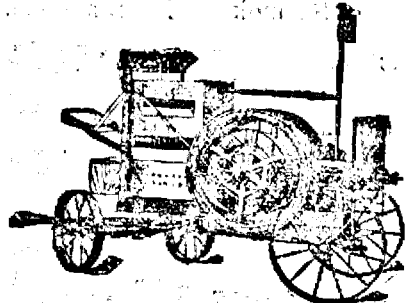
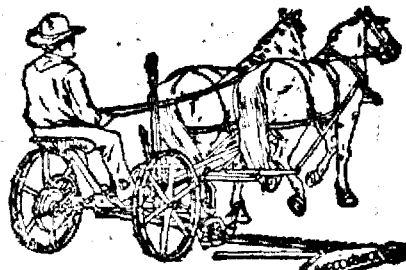
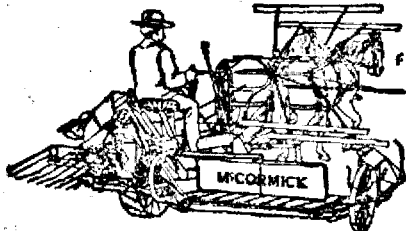
Mc Cormick
amerikai aratógép-gyár

igazgatósága és főraktára:

Budapest, V., Alkotmány-utca 12. Knecht E. John igazgató.

Mc Cormick kévekötő-aratógépei és marokrakó-aratógépei a magyar viszonyoknak megfelelően külön lesznek gyártva.

Ez nem üres frázis, hanem tény!

Összes gyártmányainkról szóló képes katalógusunkat kívánatra bérmentve küldjük.

Kizárólagosi képviselő és raktár: Kovács Soma és Társa Arad. 3994

Tápértékben leggazdagabb,

Hatásában felülmulthatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

313

Tyúkszem már nincs többé!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós féle

ANAGALLINT

széles körű. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Dr. D. Graur Viktor aradi fogorvos bacteriumölő

szájvizének és fogporának egyedüli raktára

egy üveg szájviz 2 kor., egy doboz fogpor 1 kor.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibelya, Gyöngyvirág és Belliotrop szobaillatok, üvegje 70 fill.

„NEVER“ amerikai gummi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.